

ლიტერატურული განები

№5 (261) 13 - 26 მარტი 2020

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

ვახტანგ ჯავახაძე

ისევ გალაკტიონი

ინტერვეივები „უცნობის“ მეშვიდე გამოცემისათვის

აგე, აგერა, ავანდე!

1977 წელს რევაზ თვარაძემ „გალაკტიონის ერთი ჭირის უფალი“ მინოდა. არადა, 1977 წელს ჩაფიქრებულიც კი არ მქონდა, გალაკტიონზე წიგნი დამეწერა.

რევაზ თვარაძემ თითქოს შემაწერა.

გალაკტიონს მეგობარი არ ჰყავდა და, აი, 1983 წლიდან მე გადავწყვიტე, ეს სარვეზი გამომესწორებინა გალაკტიონის გარდაცვალების შემდეგ: აგერ, ოცდათექვსმეტი გრძელი წელიწადია, ვაქებ, ვეფერები, ვიცავ და ვამართლებ.

იგივე რევაზ თვარაძე თავის უაღრესად საინტერესო წიგნში „ლეგენდა გალაკტიონის ცხოვრებისა“ აღნიშნავს:

— რა მდენადაც უზადო და ელვარეა მისი ლექსები, იმდენად უფერული და უღიმლამოა პროზაული სტრიქონები... არც კი გინდათ ირწმუნოთ, რომ გალაკტიონ ტაბიძის კალამს ეკუთვნის ეს უნიათო, უნუგეშოდ მოსაწყენი ქმნილებები — პროზა ამ სიტყვის ყველაზე ცუდი გაგებით. სულ რამდენიმე დღიური და ჩანაწერია დიდი შემოქმედის ნიჭით აღეჭრილი. დანარჩენის გან ლერთმა დაგიფაროთ.

მე არ სებითად არ დავეთანხმე უფერულსა და უღიმლამოს, უნიათოსა და უნუგეშოდ მოსაწყენს და ტრადიციული ლეგენდა გამახსენდა: ერთხელ მაცხოვარი თავის მონაცემებთან ერთად მიღიოდა. გზაზე ცხენის ლეში ეგდო. გამვლელები ზიზლით არიდებდნენ თვალს და შორიდან უვლიდნენ. მაცხოვარი ახლოს მივიდა და მონაცემებს უთხრა:

— შეხედეთ, შეხედეთ, რა ლამაზი კბილები აქვს!

— კბილი კბილისა წილ! — ასე დამოძღვრა აგრეთვე იმავე მაცხოვარმა იგივე მონაცემი.

— ჩავაცივდები კბილებით კოსმოსს. — ეს თვითონ გალაკტიონია.

გალაკტიონის პროზაულმა ტექსტებმა თორმეტი ტომი შეადგინეს და ეს ჯერ კიდევ არ გახლავთ სრული კრებული. როგორც ზლვათა და ოკეანეთა სიღრმეები გვიმალავენ უძვირფასეს მარგალიტებს, ისე და კიდევ უფრო ხელმისაწვდომადაა გაფანტული და ჩაძირული გალაკტიონის ნაწერებსა და ჩანაწერებში მაღალი პოეზითა და ფარული ფაქტებით დანაღმული მოულოდნელობანი, რომლებიც მომავალშიც კიდევ და კიდევ მრავალ სიურპრიზს შემოგვთავაზებენ, ვინაიდან ისინი თანდათან გვიმხელენ ნიღბოსანი და გაუცხოვებული სულის უწვრილმანეს საიდუმლოებებს და თანამიმდევრობით ამცირებენ იმ უამრავი კითხვის ნიშნების რიცხვს, რომლებიც გალაკტიონის მარტობამ და თვითმკვლელობამ დაგვიტოვა.

ამიტომაც არა და არ მომწყინდა ეს „უნუგეშოდ მოსაწყენი“, აზარტული თამაშივით ჩამითრია და აგე, აგერა, აპანდე: ოცდათექვსმეტი წლის შემდეგ დამიდასტურა: 1935 წლის 29 ივნისს საქართველოს დევნილმა მთავრობამ გალაკტიონს პარიზში დარჩენა შესთავაზა და გალაკტიონმა უარი განაცხადა.

ბესიკ ხარანაული

ერთხელ მა და დათო...

სადაც ორი ადამიანია, ულხინს იქ შემთხვევას... ალების ლამეს, კვირა ლამეს, მესტუმრა დათო. შევყარეთ ბუხრის ნაცარში შვიდიოდ კვერცხი, რომ იმითი დაგვემარხულა და, გავაპიოთ ტკბილი ბაასი. ხორციც გვქონდა, ერბო, ყველი, მაგრამ, უთუოდ, კვერცხით უნდა დაგვემარხულა. ვფიქრობდით, მალე გამზადდებოდა, შევჭამდით და დავიძინებდით.

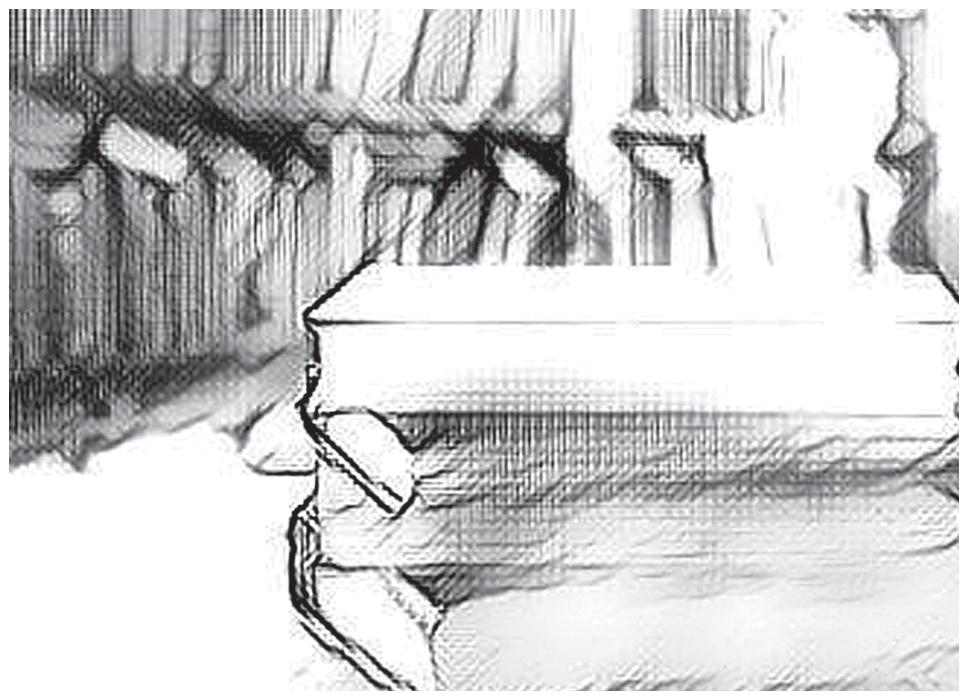
პოეზია მარტო ქართული არ არის, არც მარტო ოცი საუკუნისა: შვიდმა კვირამ ისე გაიარა ამ ჩვენს ბაასში, რომ, როცა გათენდა და დაიძახეს „ქრისტე აღდგაო,“ — გაგვეცინალა, შვიდმა კვირამ გაიარა და ჩვენ ვერ გავიგეთ...

კვერცხები ისევ ნაცარში ეწყო, „ქრისტე აღდგაო!“ — ხალხი ხარობდა.

ჩვენ კი გვიკვირდა, ხან ერთმანეთს შევხედავდით, ხან გარეთ ხმებს მივაყურებდით, — ეს რა მოხდაო? შვიდმა კვირამ გაიარა და ჩვენ ვერ გავიგეთ...

აი, ასეთი, პოეზიის მოამური ხალხი ვიყავით.

IV-VII

თულზე და ჩემთვისა ამას ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს იმიტომ, რომ ახლახან დავამთავრე კიდევ ერთი ნაწარმოები ვაჟაფშაველასა და გალაკტიონის სიტყვებზე.

როდესაც „ქარი ქრის“ მოისმინეს, ბატონმა გიამ კვლავ გაიხსენა:

— ეს თემა ჩემთვის განსაკუთრებით საყვარელია იმიტომ, რომ ჩემი ქალიშვილი ნატო იყო 8 წლის, როდესაც მოვიდა აცრემლებული გაევეთილიდან, მუსიკის გაევეთილიდან. მე ვკითხე, რა გატირებს-მეტე და — მასნავლებელმა მთხვევაო, რომ შენ დანერო ვალსი, და მაშინ დავწერე ეს თემა.

შემდეგ ბატონმა გიამ განაცხადა: მისახლში ძალიან დიდხანს ცხოვრობდა აგრეთვე კომპოზიტორი არჩილ კერესელიძე და მე ვთხოვე ლიზა ბაგრატიონის და ნიკა რაჭელს, შეასრულონ მისი არაჩევულებრივი და ბრწყინვალე სიმძღვარა გალაკტიონის ლექსზე „მოგა... მაგრამ როდის?“.

დასასრულ ერთხელაც ახსენა და გაიხსენა:

— მე აგვისტოში შემისრულდება 83 წელი. არ ვიცი, რამდენი დამრჩა სიცოცხლე აქ, მაგრამ თუ მოვხდები იქ და მექნება სამუალება, გალაკტიონი ვნახო, არ ვიცი, რა დამემართება.

10 აგვისტოს 83 შეუსრულდა და 2 ოქტომბერს აღისრულა.

გაპრიაპის „გალაკტიონი“

1999 წელს რეზო ჭეშვილმა შემომთავაზა: ყოველწლიური გაზეთის „მწვანეყვავილას“ მორიგი მეორე ნომერი ერთად შევადგინოთ.

ქუთაისის გალაკტიონ ტაპიძის სახელმძინარეთი სტამბაში დაბეჭდა ოთხმოცვერდიანი გაზეთი, რომლის პირველ გვერდზე აკაკისა და გალაკტიონის პროფილებს შორის იკითხება ერთი ეპიგრამის უკანასკნელი სტრიქონი „უცნობიდან“:

ვწერ ამ ლექსს გალაკტიონი —

თბილისელ-ქუთაისელი.

„უცნობიდან“ ამოვრიბიერ აგრეთვე ოცი ეპიგრამა და დავასათაურე — „გალაკტიონი იცინის“. იქევ ნარმოდგენილია გალაკტიონის შარული გიგანტი ფირცხალავასი.

„ამბავი ერთი ფოტოსურათისა — მოთხოვბილი გალაკტიონ ტაპიძის მიერ“ — ასე დავასათაურე 1957 წლის 20 ნოემბრის საქამოდ ვრცელი მოთხოვბა-ჩანაწერი. 16 ნოემბერს გალაკტიონმა გაზეთ „ახალგაზრდა კომუნისტში“ იხილა ცნობილი ფოტოგრაფის ნიკოლოზ საღარაძის მიერ 1914 წელს გადაღებული ფოტო: ქუთაისში გაიმართა ლიტერატურული საღამო აკაკის მონაწილეობით: მაგიდასთან აკაკისთან ერთად სხედან დავით კლდიაშვილი და იროდიონ ევდოშვილი. ფოტოზე ოცი პირვენება ალბეჭდილი, მათ შორის — გალაკტიონი, ტიცანი, კონსტანტინე გამსახურდა და სხვები. გალაკტიონი ბერიე რიგში დგას მარცხენა მხარეს — ყველაზე შორს აკავება განა. ნიერბირი იმ თოვლისან დღეს ამ ფოტომ გალაკტიონის საინტერესო მოთხოვბა-მონაბა უკანასხა და მე ამ ჩანაწერის სრული ტექსტი შევთავაზე: „მწვანეყვავილას“ მკითხველებს. სხვათამონის, ამ ფოტოსურათიდან გალაკტიონმა ამოქარ საკუთარი და აკაკის ორი კადრი, დააწყებილა და ხელახლა გადაღებინა: 23 წლის გალაკტიონი 74 წლის აკაკის გვერდით.

„მწვანეყვავილაში“ დაბეჭდა ჩემი ათი ლექსი ქუთაისს და ჩემს მიერ თარგმნილი ფორმენტი მიაკოვეს პოემიდან „მიყვარს“ — რონისა და ქუთაისის გახსენება.

ერთი თბილისელ-ქუთაისელიც გამახსენდა:

— ვახტანგ ჯავახაძემ ნაილო წერილი ქუთაისზე გაზეთისთვის „მწვანეყვავილა“, — ეს ანა კალანდაძის 1999 წლის 18 თებერვლის დღიურია.

როგორც მოსალოდნელი იყო, ორმა თბილისელ-ქუთაისელმა მესამე მოვიწვიერ და ნიგნის სასახლეში მეწვია ხელვავრიელად ალფურგილი რეზო გაბრიაძე, რომელმაც სახვითი ხელოვნების სასიამოვნო მიმშენება მომიტანა.

„ჩემი ბავშვობის ბულვარის ანუ გულვარდის სილუტები“ — ასე დასათაურა გაბრიაძემ ნახშირის ფანქრით დახატული ესკიზი, რომლებმაც გაზეთის ორნაზევარი გვერდი შეავსეს და ჩემი სიყმანვილის მესიერება გამოაფხილება.

რეზომ მოიტანა და დამათვალიერებინა აგრეთვე ასეთივე ჩანახატები-სილუტები გალაკტიონის ცხოვრებიდან, რომლებმაც ცხადია, განსაკუთრებით დამაინტერესება.

და, რაც მთავარია, მომიტანა და მაჩუქა ფერადი საღებავებით დახატული „გალაკტიონი“ (28X38): ფუნიკულიორისა და მთამინდის ნახევარმთვარის ფონზე ხიდის მოაჯირთან მოაბიჯებს ნიღბოსანი, პალტო მოსავს, შლაპა ახურავს, მარცხენა ხელში პორტფელი უჭირავს, მარჯვენაში ყვავილები.

მუყაოს უკანა მხარეზე ჩამიწერა:

— ბატონ ვახტანგს, სასწაულის მახველს, თვითონ სასწაული ცხოვრების გამტარებელს. პატივისცემით. რეზო გაბრიაძე 1999 წ.

რამდენიმე წლის შემდეგ უკვე იცდებურთე საუკუნეში, გალაკტიონის სუექტური რჩეული ჩავიფიქრებ შემდეგი სავარაუდო პროპორციებით: 300+50+50=400 — ოთხასი შედევრი: 1915-1926 წლებიდან ანუ „ზარნიშანი ნიგნის“ ექსასიდან — ნახევარი ანუ სამასი, 1927-1959 წლებში გამოქვეყნებულებიდან — 50 და 50 — არქივიდან ანუ ავტორის გარდაცვალების შემდეგ გამოქვეყნებულები.

ამ იდეაზე ეარგახანს ვიფიქრობდი და გაბრიაძის სილუტებმა დამატებარეს: დავურეც რეზოს და შევთავაზე, ახალი რჩეული გრაფიკულად გაეფორმებინა და ნიგნში გალაკტიონის სილუტები შევვეტანა. სამწუხაროდ, ცივი უარი მითხრა და ჩანაფიქრი ჩაიშალა.

2014 წელს რეზო გაბრიაძეს თვითონ მივუტანებული უცნებებით გამოცემა, რომელშიც გალაკტიონის რამაზატების კრებულს, რომელსაც ჩემი ტექსტი ერთვის.

დაკარგული სიცილი

1887 წელს ჩემმა უსაყვარლესმა ვინსენტ გან გოგმა თავის უმცროს დაიკას ველამინა ვან გოგს წერილი გაუგზავნა პარიზიდან:

— სიცილის სურვილი უკვე მრავალი წელია დაგვარგვე (სულერთა, ვისი მიზეზი — ჩემი თუ სხვისი) და სხვებზე მტკივნეულად განვიცდი ჭეშმარიტად ჯანსაღი სიცილის მოთხოვნილებას.

და იქვე:

— სწრაფად ვერდები.

გალაკტიონი გამახსენდა:

— მაგრამ ყოველივე ეს არაფერია იმასთან შედარებით, რაც მე დავკარგვა სამუდამოდ, არა სიმდიდრე, არა საყვარელი ქალი, არა დედა, არა მამა, — არამედ სიცილი, მხიარული ბარებური სიცილი დავკარგვა.

და იქვე:

— ადრე ვერდები.

სხვათამონის, ჩემმა უსაყვარლესმა ვინსენტები გრიმები ერთი წლის შემდეგ თავის მეგობარს ემილ ბერნარს გაუგზავნა წერილი არარობა:

— იქნებ ეს დაბეჭდული გენიოსები სულაც შემლილები გახსავან და ამათი იმას სჯერა ბოლომდის და ამათ მხოლოდ იგი შეცნობს, რომელიც თვითონა შემლილი და თუ ეს ასეა, მაშინ მე ჩემი შემლილი და თუ ეს ასეა, მაშინ მე ჩემი შემლილი და თუ ეს ასეათა კეთილგონიერებას.

ჩემმა უსაყვარლესმა გალაკტიონმა კი ერთხელ კიდევ და დაიჩინდა:

— ადაპარამა და აკაკარგა სიხარული, დაკარგა ჯანმრთელი სიცილი, დაკარგა რა კიდევ და დაიჩინდა.

ჩემმა უსაყვარლესმა გალაკტიონმა კი ერთხელ კიდევ და დაიჩინდა:

— ადაპარამა და აკაკარგა სიხარული, დაკარგა ჯანმრთელი სიცილი, დაკარგა რა კიდევ და დაიჩინდა.

ჩემმა უსაყვარლესმა გალაკტიონმა კი ერთხელ კიდევ და დაიჩინდა:

— ადაპარამა და აკაკარგა სიხარული, დაკარგა ჯანმრთელი სიცილი, დაკარგა რა კიდევ და დაიჩინდა.

ჩემმა უსაყვარლესმა გალაკტიონმა კი ერთხელ კიდევ და დაიჩინდა:

— ადაპარამა და აკაკარგა სიხარული, დაკარგა ჯანმრთელი სიცილი, დაკარგა რა კიდევ და დაიჩინდა.

ჩემმა უსაყვარლესმა გალაკტიონმა კი ერთხელ კიდევ და დაიჩინდა:

— ადაპარამა და აკაკარგა სიხარული, დაკარგა ჯანმრთელი სიცილი, დაკარგა რა კიდევ და დაიჩინდა.

ჩემმა უსაყვარლესმა გალაკტიონმა კი ერთხელ კიდევ და დაიჩინდა:

— ადაპარამა და აკაკარგა სიხარული, დაკარგა ჯანმრთელი სიცილი, დაკარგა რა კიდევ და დაიჩინდა.

<p

ბესიკ
ხარანაული

୪୮୧୩...

1

— აპა, მოგიჭრი ჯოხს, წამო, ვიაროთ,
ლაპარაკით გზა გავახანოთ.
ჩემზე ჭკვიანი არც მე ვარ და,
ნურც შენ იქნები შენს თავზე ჭკვიანი,
— ეს გაგვასწორებს.
ასეთი წესი რომ გვექნება,
მშვიდად ვიღლით.
არც სავსე ვარგა ადამიანი, არც ნაკლული.
სავსე დაგელვრება, ფეხებს დაგისველებს,
ნაკლული კი ყანყალით გაგტანჯავს.
კარგი ვოგვათ და კარგი ვიხსენოთ, ეს შეგვინახავს.
თუ მე მნახე პათეტიური, შენ იყავი ირონიული,
ეს შეგვინარჩუნებს კეთილგანწყობას
და არ დაგვაშორებს.

თუ ეს ბევრი დავიხანებ, მეტ იყვავი ხაკლებგაძრჩევი.
ჩვენ-ჩვენს ნიჭებს, რაც თან გვახლავს,
ნურც დავმალავთ, ნურც გამოვაჩინთ.
სასწროს თეფშებივით ნუ ვიქებით:
ადამიანები ვართ და არა ნაკლის მწონავები.

- აპა, მოგიჭერი ჯოხი, აქეთ თხილები იცის გზის ნაპირებზე.
- ტყე ტყეა, მაგრამ აბა მოატარე თვალების ფუნჯი, — იგრძნობ, რამდენად იქ აღმოჩნდები...
- აპა, გაიხედე, ხე ქერქს იცვლის, ჩვენ კი ტანსაცმელს. ყველაფერი სიშიშვლით არის შემოსილი,
ჩვენ კი სამოსით.
- აპა, გზაზე მდინარე მოგვყვება,
ჩაარჭე ჯოხი და გადაევლე.
ჭრელი ძროხების ნახირი ძოვს,
ძალები არ მიგვაკარებენ.
- აპა, შემოვსხდეთ ჯოხებზე, უნდა გავჭირდეთ,
სოფელია, ხალხი მიჯგუფულა, მტვერი მივაშალოთ,
რაკი ნისლი არ შეგვიძლია.
- აპა, ზღვა გვაქვს გადასალახი, დავვედროთ ჯოხებს.
- აპა, ცამდე აშვერილა დიდი ქალაქი,
ქუჩაში არ გაგვატარებენ,
თავზე მოგიქცეთ, ადრე ჩიტის საფრენი ერქვა.

სინამდვილე
ოთხმოცი წლის კაცსაც ისევე უფარავს წარსულს,
როგორც რომ რვისას,
არ აშენდა კაცში მებადური,
რომ შევიდეს და სტყორცნოს ბადეები.
შერჩევით ვერ შეხვალ წარსულში,
ისე არაა, რომ ცალკე კალმახი იყოს, ცალკე ღორჯვო.
ადამიანს არც ერთი ასაკი არ იმახსოვრებს,

როგორ უნდა შეხვიდე წარსულში?
— თხზვით, სხვით აბა, რითა!
მარტო სიტყვაშია კაცი, ნახატში კი მისი მსგავსება!
გინდა ორმოების მთხრელი იყოს,
მსგავსებით ამოდის თავის ასაკიდან,
ნაწერში კი ერთი არის, სხვადასხვა ტყავით.
ადამიანი ერთს აირჩევს მთელი წარსულიდან,
იმ ერთიდან მიჰყვება ძალებს.

აპა, დავეჭიდე და გამოვდგი გარეთ სახლი.
გავაჩინე დედაჩემი, ბებოჩემი, ჩემი თავი,
ესენია ჩემი წარსული,
დანარჩენი ისეა, როგორც მეორე ოთახი — სახლში.
ტახტი იქ არ დასა.

ასე,ჩემსავით
ყოველ დილას სიცოცხლისგან გაკვირვებული,
ძნელია ყოს,
ძნელად, რომ მერე აღარაფერი არ აკვირვებდეს,
ტაშტის ყირაც კი.
კარგად რომ ხარ, მეორე წუთია ძნელი.

2
ყრმაო,
მე და დედაჩემი მიწიერით სულ ვტყუვდებოდით.
არადა პურზე და წყალზე ვიყავით,
რაც პირველი მიწიერია.
მაგრამ მიწიერით სულ ვტყუვდებოდით.
ეტყობა, მეტი გვერია
ნავთი და ნალვერდალი მითიური წინაპარისა,
რომელიც ფარულშია, საქონლის ფშვინვასავით.

- არ შეიძლება უკეთესი ყავა ვსვა?
- არ შეიძლება!

ძირს დავარდნილი თაფლიანი პური აღარ გამოდგება,
ტყუილად დაჲყურება.
თვალი, ერთ გახედვაზე ისე დაიხუნძლება,
შეელა დასჭირდება,
ყური იფართოებს ორმოს, რომ ხმები ჩატიოს...
უმკირესი სიტყვიერებაშილა შესაძლებელი.

თვალმა შვა შური და ყურმა ჯიბრი.
ისტორია ითხრობს,

რომ შური და ჯიბრი მირონსაც ვერ დაუჭერია, და-ძმა, ცოლ-ქმარი, მამა-შვილი — ყველა ორი ამ წესსა მონებს.

ბევრს ემორჩილება ადამიანი, რაც არ ახარებს, ადამ და ევამ სხვა თავის გვერდით არ დაიხატეს, თითქოს იყვნენ ბოგანობა.

— აგვ, ქალებმა მთა გახვრიტეს, ჩემსკენ ყურებით,
 რომ ვიჯექ ხის ძირს
 და ერთი ფერის წინდებს ვარჩევდი,
 რომ სხვადასხვით ქალებთან მეანცა —
 იცოდე, ყრმაო, ქალი უთუოდ ძეგენევა,

შიტოძაც, მთელი ღამე კართა ა ბისხედა, რადგან მხოლოდ ჩურჩულისა სწავლა.

იცოდე, ყრმაო, ქალს არასდროს არ მიეძალო, თანაბარი ძალით შეები, ჭარბი თუ გაქვს, მტერი იშოვნი.

Ուրացեալ, պատմառ,
յալս տայ սարցօնու այլք,
յարժի ռոմ ոյս, պահարմանի ռոմ ցըդոնոս,
ցալմանձութեած սանողաց ճակատ և մարտաց ճակատ —
՛նու մոնաշու արպան մոնաս տան մոնպաղաց
ճակատ վարդեազուտ, զուգրե միջ ցամելու.
Եց յո, պատմառ,
ռազա ճրոս ჩեմո յալուա, պատմառ,
ռազա ճրոս սոտծուա, ჩեմուցուս, պատմառ,
ჩեմս կը ճրուեած յարուց եմասազուտ ագանս,
ճակատ ու ազակաց շեմոմաշլուս մյուլացից մոնոլուս,
ռոմ մոնունուս գունաս ժալրուանու, —
Սազա ցըդուց ամ պահանի յալս,

ხალხი თავის შიგნით არ შეგახედებს,
შენსას კი გაიტანს —
იცის, კაცის ბედი გარეთ რომ წყდება.
წინათ ბევრი მხენვ ხდა იყო,
შენი თუ არ გქონდა, სხვისას გაიგებდი,
წინათ ცარიელი დახლები იყო, ეხლა სავსეა,
მხენა ჩემი არ აქვთ სასახლე.

ვერც ერთ კაცს ვერ აღწერს დახასიათება,
ბიოგრაფია ვერც ერთსა აიწონის.
სჯობს, დაადგინო კაცის მეტაფორა,
და პირველ რიგში შენი დაადგინო,
ნახო, ის ნიშანი რისი ნიშანია,
რომ ვერ გაექეცი.

କେବେ ଫ୍ରୋଣ୍ଟାଲି ଉପରିବାଲ୍ଲେବଳ୍ ମିଶିରୁ ନିବାଗିଥୀଏ,
ଜୀବିତିଶ୍ଵରାଲ୍ଲିଶି ତ୍ରିତ୍ୟବଳ୍ ଦାଲା ଉତ୍ତରିତ୍ୟବଳ୍ ଦେବାତ。
ତାଙ୍ଗବାଦାସାବାଲ୍ଲିତ ମାରକ୍ତିର ନିର୍ବଳୀ ଉପରିବାଲ୍ଲେବଳ୍ କାହିଁ,
ମେତ୍ରାତ୍ମକରାରା କି ଉପରିବାଲ୍ଲେବଳ୍ ନିର୍ବଳୀ —
ଦେଖୁଏଇ କାହିଁବାକିରାତିର ନିର୍ବଳୀ — ଧାରା,
ରା ନିର୍ବଳୀ, ରା ନିର୍ବଳୀ?

ყრმანი,
განსაკუთრებულად სწორი აზრი — ღმერთს მიეწერება.
ასევე განსაკუთრებულად შეუძლებელი,
განსაკუთრებულად უბრალოც ასეა.
ეს იმისთვის, რომ ცოდნას კი არ უცადოს ადამიანმა,
არამედ გაიგნოს გზა თავის ალლოთი —
უსწავლელ ცოდნით.

ყრმაო,
ბენვის ხიდი იმას ჰქვია, რომ ფოკუსია
და (ცხოვრება იმისგანაა, რომ ფოკუსია
და, რომ, ზოგჯერ, ყველანაირი ფოკუსი —
ყველანაირ ყველაფერს სჯობია,
— აუცილობლათ!

ყრმაო,
ფისს რომ იზამ, ზოგჯერ შეგიძლია ხელები არ დაიბანო,
მაგრამ, ყაყას რომ იზამ, — აუცილებლად.
ყრმაო,
ქალი ყველა მასწავლებელია, თავის ბუნებით,
მაგრამ სიტყვას ერთისგან ისწავლი,
— არ დაუკინებო,
ნუ დაცხრები მოქრთამულობით,
ფხანა ნუ მიგრულავს,
ქალი ყოველი თავის ნიჭით დაგეჭიდება.
ამოიბეჭდე, რომ არავის მისცე შენიშვნა,
ამოიბეჭდე, რომ არავის არ დავალო,
ამოიგდე პებრუალი ჩვევა.

ზოგი ეკალს ტკბილად ამოგაცლის,
რადგან ეკალშია,
ზოგი ძირმაგარას ტკბილად გამოგირწყავს,
თვითორნაც ტკბილია,
მოუსმინე, ვინც ცხოვრებაში იწვალა დიდხანს,
— შეიძლება რამჟ იცოდეს.

ცოდნის ზე ესაა: —
არ აძედენებს, პავშვისგანაა თუ დიდისაგან,
ცოდნა ყველას წაეძიგნება,
იმის გარდა, ვინც ბუნებით ისე ძუნია,
რომ ვერცეკი კუკავს,
რადგან ყველანაირი გაလება მისთვის შეუძლებელია,
რის პატივათავა საჭირო შეურჯოლობა.

ყომაო, ნახავ, შეესწრები,
ძუ და ხვადი ყნოსავენ ერთურთს,
სჩანს, მოგეწონება მათი ინტიმი
და თუ იმქამად შეყვარებულიც ხარ,
გაიფიქრებ, გამოვცდიო, მაგრამ არ შეცდე,
მოერიდე პირუტყვების გამეორებას,
სიმარტივე არ იძოვება,
პირუტყვისთვის დასკომთორები გაჯებარია

ცოდვაა, ცხენს რომ პატრონს მოუკლავენ — სად უნდა წავიდეს, ოთხი მხარე არის.

ცოდვაა ენა, როა დამშეული,
დიალექტებმა რომ უნდა აწოვონ,
რომ უნდა იყუროს ოთხივე მხარეს

ლიტერატურული გაზეთი

უდროოდ დამაკებული პირუტყვი
ქარშეტეულად მოიხსენიება,
ქარშეტეულის ნაშობი — ქარიბიჭა.
გინხავთ ალპათ, კაცი ხალხს რომ გამოეგლიჯება
და გავარდება, ვინ იცის, სით.
ქარია ის კაცი იმ დროს.
გაკვირვებული ხალხი უხმოდ ერთმანეთს შეხედავს:
— ქარისგან არის!
იტყვიან მოშურნები,
— ქარის ქარგაზეა! —
დაუმატებენ მოჯიბრები.

ყრმაო,
შენ თუ არ გითხარ, დამრჩება და დამიობდება,
— მითოსში ვარ ერთგან აღბეჭდილი:
თურმე ცხრა მთას იქით ცოდნა ამდგარა სკამიდან,
— საითკენო, — უკითხავთ.
— ცხრა მთას იქით,
ცოდნას დანატრებული ბავშვია იქ, 8-10 წლისა,
რომ მივალ, 80 წლისა იქნება.

4

ვინ დედისგანაა, ვინ მამისგან,
მე კი ქარისგან.
რომ შემძლოს, ვიქნებოდი მე არავისგან
და მასუკან კი — არაფრისგან.
კალაში ალარ მოვდებნიდი
და ფურცელსაც აღარ მივიწევდი.

კაცი ყოველი დედისგან და მამისგანაა,
მე კი — ქარისგან.
ვახმამი ხვდებათ ხელუხლები, ჭიქა დაუცლელი,
ფიქრობენ: — დილის ცის ცაგარს ლოკავს, საბრალო?
ნიშანი არა აქვს, ჰალტო არ აცვია —
დარჩა ხეზე, ნინა საუკუნეში.

გავხედავ ქალებს, მუსიკას უკრავენ,
— ვის დავუნაწლდე? — თავსა ვკითხავ,
ჩამოუცვლი, მამალივით ჩამოუ-კრუშ-კრუშებ,
ვნახავ, ქარი სიძედ თუ მოინდომეს —
არც ტყუილი ვარ, არც უმისობა,
არც ნამდვილი ვარ, არც უმისობა...

გადავაქციო მთა, ქალაქი დაბლა დავწიე,
ვნახე ქალები —
შავი იყო შავის ადგილას, თეთრი — თეთრისას,
დავუტრიალდი, ბალახის თესლი ტანზე შეეყარათ,
კაბის კალთებს ისწორებდნენ სიცილით,
დავუტრიალდი მეორედ, მესამედ,
დავტოვე ქარშეტეულები...

ნეტა სახლი მომცა, რომ კარში გავიდე,
ნეტა ვიყო ადამიანი.

ზოგი კაცისთვის სიცოცხლე ალერგიულია,
ეტყობა,
ნარსულის ტრამვებმა ეს სახე მიიღო ამ ადამიანში.

მცირე მაღლა როგორ აიტანოს — არ იცის კაცმა,
როგორ აზიდოს?
არსად არ არის, —
როგორ განადიდოს?
სახელი არ იცის,
როგორ დაუძახოს?

უმნიშვნელოსთვის
არც სახლი იყო დასაბამიდან,
არც სამარე —
რა სასაცილოა!

5

ადამიანს ეჭვი ურჩევნია,
სიძლვილიც იოლი ასაქევია,
სიყვარული თვითონ უნდა შექმნა.

ნამი მეტია, ვიდრე წუთი,
ვიდრე წელინად.
თუ რამეა ნამის ტოლი — საუკუნეა,
ამასაც ვერ იტყვით თამამად,
რადგან იცი, რომ მთელი დრო ერთ სიტყვაშია,

მთელი ძალა, რაც კი არის,
მთელი არსებობა,
სამყარო, —
სადმე ნაფოტის ჩათვლით,
არც უარყოფაშია, არც თანხმობაშია,
არამედ სიტყვაში...

თავიდან დაბადება კაცისთვის ძნელია
და სიყვარული — მასზე უძნელესი.

სინათლე იმისთვისაა, რომ სწორი იხილო,
რომ იხილო — რა იყო,
ბნელში რომ ეძებდი,
მაგრამ ადამიანი გამოუცნობს არის მინებებული
და ყოველი განათება გონებას უბრებებს,
როგორც კი ადამიანობას ერთისკენ მიაქცევს.

მცირე არ ჩანს ხელისგულზეც კი,
მის წინ ძალა ისეა, ვითომ არც გქონია,
რაც უფრო იმატებს კაცის ძალა,
მით უძლურია სიმცირის წინაშე.

შეუძლებელი მსგავსია მცირისა,
მხოლოდ სიტყვაშია და არსად სხვაგან,
ლერთიც სიტყვაშია და არსად სხვაგან,
სიყვარულსაც იმიტომ არა აქვს სახე.

ადამიანისთვის წარმოსახვა — როგორც მეგობარი,
როგორც ქმა და თვისი:
კაცს რომ ადამიანობა მოუნდეს,
უნდა ცხოველად აქციო,
ნესები უნდა დაუნერ.

ადამიანი ფხიზლდება არარაობაზე
და ფეხმარდი ხდება მონობაზე,
თონესავით ამორბის ცხოველიდან,
არ აცლის, რომ ბოლომდის დაიწვას ცხოველი,

გრძნობს,
რომ ადამიანში ბრძოლა არის დასაფასებელი —
გარეთ და შიგნით.
მეტის მშოვნელი — მეტია,
თავის წინაც და ისტორიისაც.

სამყარო რომ შეიქმნა, იქ არავინ იყო,
ზვავი რომ გატეხეს შეყვარებულებმა თავის ჩურჩულით,
იქ არავინ იყო.
ნუ შეგშურდება, ყრმაო, ჩემი,
სხვა გზა არ მეონდა!
უნდა მერბოლა,
უნდა ცხენიდან გადმოვვარდნილიყავ,
— განა სიყვარულში...

6
ყრმაო, ტანჯვის კულტი ხელოვნების ბოლო კერპია,
რომელსაც წინ უდაგამდნენ ხელზე მისაჩვევად.
ძეველმოდურია ტანჯვა,
ლუკმასავით ცინიკურია,
ბავშვზე რომ გამოცადო, დანაშაულია,
ძაღლის წინაშეც კი.

თუმცა ძაღლმა არასოდეს იცოდა კერპი,
ხელოვნება კი ტანჯვის გზით ჰპოებდა სიხარულს,
რადგან წესი იყო...
ბევრი სიცოცხლისმოყვარე პოეტი
ჭლექს ძალით ეძებდა —
გლოვა, მიჯნურისთვის ისე იყო —
როგორც სამკაულა,
როგორც ღილ-კილოში — ვარდი.

განა შაშვი ტანჯვით იგალობს?
ნოემბრის თერთმეტში ხარ რომ გაეყინა,
რადგან დიდი სიცივე იყო
და მე დავიბადე მის გასათბობად...

ყრმაო, სამხიარულო ყველაფერშია,
თუ არა და, დასაცინი — თავისეაყარი...

ნუ შეგშურდება, ყრმაო, გვირგვინია,
ნახე, მევდარი უგდია ძირში...
— როგორც ვარდი ვარდის ძირში,
თითქოს დაეძინა!
— რას ვიზამდი, რომ გამაცოცხლა?
— სულ თავ-ფეხზე ვითამიშებდი
(იყო ვარდის ხმა).

7
პოეზია ყელისმოღერებით არ არის,
პოეზია ბლვერით არ არის,
კარგი, ცუდი — პოეზიამ არ იცის,
პოეზია ზნით არის,
გერდა კეთილი თქვი, გინდა ბოროტი,
— არა ხარ შენ ერთი რამის კაცი!
მეთქვა, რომ გამოვჩნდი.

პოეზია აღლოთია — უსწავლელ ცოდნით.

პოეტობა სურვილით არ არის,
ლექსის წერა ხელსაქმე არ არის.

მარტო გინებაშილა კაცი აღალი.

ადამიანი ბრუნდება ცხოველში.

8
დიდი გალობა გავმართე, რაკიდა გათენდა,
ყოველთვის ბედნიერი ხარ,
როცა მართალი ხარ — არავის წინაშე.
ადამიანს რა უნდა ბნელში,
დაბადებულს რა უნდა დედაში,
ვანა ამდენ გზას გამოივლიდა
მწარე ლუკმის მოსაგერიბლად...

დაიწყე კიბე, მეტი არ გინდა, არ ეძებო, არ გაიხედო,
დაიწყე კიბე, არ შეჩერდე, არ დაითვალო,
არც ნარსულში ედგმება-უებზე,
არც ღრუბელზე იქნება მიდგმული,
კიბე მხოლოდ შენი იქნება, დაიწყე კიბე.

აიღე ეს ქაღალდის ფოთოლი, არ დაჭმუჭნო, ძარღვები
არ დაუზიანო, არ ნაიითხო, შემოდე თაროზე,
იმ წიგნებში, რომლებიც არასდროს გადაგიშლია.
ყველა სახლშია ასეთი წიგნები,
ღრმო რომ გადის,
ყველა სახლი გადაუშლელი წიგნების მუზეუმი ხდება.

9

დმერთო, შენ, კურთხეული ხარ!
მალე იმდენ ქალს ვეყვარები,
რომ სიზმრების ვალს გადავიხდი.
მალე იმდენ ლანდად ვიქცევო,
რამდენიც ხებს ჩრდილი აქვთ კუუბადში.
არასოდეს მშურდა კაცების საიდუმლოებები,
მერჩია ვყოფილიყავ საჭურია,
რომ ქალებს არაფერი არ დაემალათ,
რომ აჩრდილივით მევლო კუუბადის ხეებში
და მიკრულ ლანდებს ზედ მივწებებოდი.

ლექსი არ არის ხელსაქმე,
ყრმაო,
სიცოცხლე დააფასები,
არ მიიღო, როგორც სნავლება,
სიცოცხლეს აკოცე შენში ყოველ ნამს!
ყრმაო, ასოსათვის პიგიენა არ გამოტოვო.

10

სჯობს, რომ პოეტი არ ცნობდეს ჭეშმარიტებას,
შავზე და თეთრზე რომ კითხავენ, ეტყვის — არ ვიცი.

რაც არ ვიცით, მეტია ქვიშაზე,
ქვიშას ითვლის პოეტი, რადგან მინაზეა,
ასევე, გასაყიდად გამოტანილ ყოველგარ საქონელს
თან უნდა ახლდეს განმარტება
უწვრთნელ ყრმათათვის —
გამორიცხვის მეთოდით:

ლექსი წერა ხელსაქმე არ არის,
პოეზია არ არის ნევროზი.

პოეზია არ არის არავის წერა,
არც მთაგნებისაც ითვლის განმარტება.

ლექსი არ არის ხელსაქმესავით გულგადასაყოლი,
ჩვევა რა აქვს კაცს და გრძნობას კი გადასჩვევია,
ხან მოცლას რომ ელის, ხან უცხობ დილას...
ძნელია, რომ ხარ გაბოროტებული,
სამშობლო ნაგინები გყავს, თავი მოძულებული,
არც ნავი, არც სადმე გასაქცევი,
არც ყოფილი, რადგან არც მგელი...

11

საყვირი მარტო დოლას გამოაქვთ.

ბესი ხარანაული

12

მევდარი ცოცხალზე აქტიურია, რადგან სულია,
პოეტი უფრო აქტიურია, ვიდრემდე სულია.

ხანდახან წერას გადადებს — მერე რაღა ქნას?
მომავალი — წერაშია,
წერის გადადებით მომავალს ატყვევებ.
მკვდარი უფრო აქტიურია.

ყრმაო, ქვეყანაზე წუ გაავდები,
დედ-მამაზე, და-ძმებზე...
ნახე, ყველაფერი თვალომაქცობაა —
ნაპონი ისე შემოგხედავს, თითქოს გელოდა.
ცუდად შრომაა და ცარიელ, საფლავის თხრასავით.
ჩვენში ისეთი გადანიტება იცოდნენ,
ბეჭედში აძვრენდნენ,

ყრმა რომ ყიყავ, მოვტაცე ჩემს ხალხს ეს საიდუმლო,
ცოტა ადრე რომ ცეცხლი მოვპარე...
განა ვისაც ვლოცავ, ცხვირწინ მინდა?
თავზე თმა ერთა,
მაგრამ მანძილი ღერებს შორის სულ არის.

არაფერთან ყოფნა, შეუჯერებლად,
დროში დროსთან, ძილ-ლვიძილთან,
სააქაო-საიქიოსთან,
არავისთან, არაფერთან, შეუჯერებლად...

13

პოეზია არაა ღია ბარათი,
მეგობარი მეგობარს რომ ღექსივით მისწერს.
ხანჯალი რომ ჩაირტყა გულში,
ხარაკირი რომ გაიკეთო,

ღექსი არ გამოვა —

დასრულებულს ღექსი არ იწყებს.

ყრმაო, სულ ასოცი ღექსია დასაბამიდან
და ერთიც არაა კაცის გამართული.
მინახავს, თავს რომ იგუშიანებენ,
მაგრამ ლექსს ფიცით ვერ გამომზურავ,
ქერი უნდა, კარგა დაფორებული,
სვე უნდა, კარგ ჩრდილში ნახარი,
მჩნევიარე ძროხასავით შეფუთვა კარგა,
და კრიალა გულით ხარშვა, განთუ აგითა,
ალდოთი ღუღება — უსნავლელ ცოდნით...

არამს უნდა დაუმალო,
ხანგრძლივი პროცესია და ყლუპი ერთი.
ალალს აჩენო,
— მიყვარს ეს ოხერი ღუდვა! — იტყვის ალალად.
ანუ:
— საით მოგფიქრდა ასეთი ღექსი!

ამან არ შეგაქრთოს, ყრმაო,
ბარათამეოლს წერა არ აუკრძალავს,
დაიკეცე, როცა მოგწურდება.
ხოლო ხევის ღექსზე მოსული ნერწყვი
კაცს არ დააღრჩობს.

ამიტომაცაა რომ დავვედრე:
— აცალეთ კაცს კვეხნა!
აცალეთ ლუკმა, გადააყლაპეთ,
კვეხნა ღექსის შემაქცევარია...

მახსოვს კაცი, სულ რომ ღექსი ეკერა პირზე,
მახსოვს კაცი, რითმებით რომ ლაპარაკობდა,

მე მახსოვს, მაგრამ სხვებს ალარ ახსოვთ
და ამაში მნარე აზრია, ყველასთვის საერთო.

არის რაღაც, რაც მცირებია და დიდში არა,
ყრმაო, გეტყვი დასასრულ —
პოეტი, ზოგი ულაყია, ზოგი ჯაყერი,
ანუ ცუდად დაყვერილი ხვადი ცხენი,
შეიძლება რომ არა აქეს და სურვილი — გაუნელებელი.
ყრმაო, მეჯავრება ასეთი წყველა,
რომ ჯაყერეს ლტოლვა აქეს და შეძლება არა,
მიუშვებს მდედრი და ვერ ახარებს,
ვერ დაიკვების:

— სიძე მაშინ დამინუნეთ, ღექსი თუ ვერ ვახარო-ო...

იყვნენ, ულექსოდ გამარჯვებასაც რომ არ იტყოდნენ,
იყვნენ, ღექსით ცინკილობდნენ, ტანჯავდნენ ენას,
სიტყვას კარგი გამგონე უნდა —
უთუოდ ჩიტას მიბაძულობით,
სიტყვა სამყაროს შენათვალია,
მელის ყმუილის მიბაძულიბით...
ყრმაო, ბევრია, ის, რაც თვალწინაა,
საფორელდადებული კი ერთი არის.
ლმერთი ერთია და ბევრია მასზე ჭორი,
ადამიანიც ერთია, ყრმაო,
აპა, ჯოხი მოგიჭერი, წადი, ეძებე,
ყრმაო, სუნი და სული ერთია ძალისთვის,
შენთვისაც ასე,
ადამიანმა მინაზე სუნი დააყენა,
სული ეცლება მინას, ყრმაო, გახსენ ფანჯრები!
ყრმაო, წუ ეძებ, თორემ ვერ იბოვნი,
შემთხვევას გზას წუ დაუბორეავ,
შემთხვევა — ღვთისაა,
სიტყვა ყოველი კი ზმინისაგან არის.

დოლში, ბოლო გზა რომ გასწორდება,
გამოაჩენენ ხოლმე შოლტებს
ცხენის მხედრები
და დაღვედრებენ ზმინით, რომ იქნება ფრთხი შეესხას,
რადგან სიტყვა სირცევილთანაც ცილობაშია.

რადგან სიტყვა, სულ პირველად იყო — შენათვალი,
ჯერ არ იყო კაცის შესულო,
გმირი და მხდალი იყვნენ თავიდან
და მათ გასაყარზე,
როგორც კლდის ნაპირში ამოზრდილი ხე,
იშვა პოეტი — გმირი და მხდალი, დაწნული კონა.

14
ასაკი კაცისთვის ისევე თავმოსაწონებელია,
თითქოს განვრთნილ ვეფხვს დაატარებდეს:
— წუ გეშინიათ, ხალხს არას გერჩით!

ასაკს ფეხებიღა აკლია, თანაც თხი,
ამიტომ, ფრთხი მისცა ღმერთმა:
სადაც ვერ მივა, მიფრინდება.

— ხრუკუნას ავიღებდი ამ შემწვარი კარტოფილიდან,
ცოტა წამწვარსავით, მაგრამ იქნებ სხვებსაც ხრუკუნა
უყვარს, ცოტა წამწვარსავით... მაგრამ, იქნებ...
აი, ეს ნაკლებშემწვარს რომ ჰავას... ესეც გემრიელია,
იქნებ, ვინმეს სწორედაც ნაკლებშემწვარივითი უყვარს...
იყოს, უყურება ასე, თვალს გავიძლობ ტაფის ცეკრით,
სანამ სახურავს დახურავენ, დაველოდები.

მოდი, მოვეშვები ჩემს თავს, შინელივით მოვაშორებს,
ჯოხი მანც ხომ დავრჩები... აგე, ვინც უჯოხოა,
ხელებითლა იშორებს ძალებს.

ადამიანში თანმიმდევრული არაფერია. სისხლიც კი,
ძარღვებში როა, თავის ქვებზე ხტის,
რომ კალმახმა ალმა იცუროს.

ერთხელაც ისე ამძღნერდება კაცი თავის თავზე, რომ
ყველაზე სასტიკ ჯალათსაც გადააჭარბებს. —

ბევრჯერ დამმართნია და შევეჩვიე.

ადამიანი განისწავლა მხეცებში,

ადამიანმა ბუნებაში ყველაფერს წაართვა ნიჭი.

და კარგა თავისი

და წერს ახლა, ისე, რომ თავს ვერა ხედავს.

მე დავინახებ და ზღვისხელად გული ამერია,

ორად გავისავდი, რომ ბალახის ნამშიც ჩავისრწობოდი,

მაგრამ მოფრინდა წყალწიტა

და ამომაძრო ნისკარტის ბორნკალით.

ყრმაო, შენი გზა ადამიანია,

აპა, მოგიჭრი ჯოხს, ნადი და იამბე —

ავიწყდებაო, თუ გაიგე,

თუ დილით დაბაზილი უკანანი

სალამოხანს არ მემახსოვრა,

მასუკან მიტირებ,

რადგან კაცისთვის უკანანიც სამეტყველოა

და ქვემების ხმამიბავით ფუხურა ჰქვია,

დანარჩენი კი, მარტოდენ სემანტიკა...

ყრმაო, მიტირებ უზრდელ სიტყვებისთვის,

მეცოდება, რომ ბენეში არიან,

რომ ენის მთელი ენერგია ცუდ სიტყვებშია,

რომ ჰიპერბოლა საბლობს კაცში

და რეალიზდება ცუდი სიტყვებით,

რომ გინებაშილა არის ალალი...

ჩახვევა უმოკლეს მანძილია ადამიანებისა,

კოცნა უგრძელეს —

როგორც ზოგი რამ, რასაც სიზუსტე არ მოეძებნება.

15

ყველაზე მტანჯველი ორი — ადამიანშია,

როგორც ორგან დაყრილი საკენკი.

დაე, ყველა ესრაფოს თავის მაქსიმუმს,

დაე, სხვას ჩამორჩე, ყრმაო,

მაგრამ შენს მაქსიმუმს უნდა ესრაფოვოდე.

ადამიანი ვერ იხილავს თავის სიმცირეს,

გაზრდოლი კი მზეს მოუჩრდილებს.

სხვას იმზამსვე შეამჩნევს კაცი,

თავის თავს კი მაშინვე კარგავ.

რატომ უმალავს ღმერთი კაცს თავის თავს?

ცხოვრების სიბრძნე კალენდრის ფურცელზეც ეტევა,

ღმერთის სიბრძნე კი ცაზეც არ ჩანს,

რაც არ ჩანს, სიდიდით არის დაფარული.

უდარდელი ამბობს, რაც მოაგო

კვდებოდე ხოლმე, რამდენჯერაც მოგინდება,
იმდენჯერ ხოლმე, იმდენჯერ ხოლმე
სადაც გინდა იმარხებოდე,
რამდენც ასო-იოგი გაქვს, იმდენ ადგილას,
კარგი იქნებოდა, რომ სიკვდილი იყოს ხოლმე —
არანამდვილად.

საყოველთაო თამაში გვინდა,
რომ იქიდან გამოირჩას პიროვნებები.
— გვინდა დიდი! — რომ გაიძახიან,
თამაში გვინდა, რომ წამოდგეს დიდი.

სადაც ქალაქში შეხვალ, პირველად იყითხე:
— აქ მოიპოვება სინმინდე სიცილით?

თავისუფლად გავქაჩავდი მზრუნველობამოკლებული
ბავშვის როლს, მაგრამ ახლა ამის დრო არ არის.
ახლა ტყავი გადაჭიმული მაქვს
მზრუნველებამოკლებულ მოხუცის როლზე.

ყრმაო, წუ ექცე თორემ ვერ წააწყდები.
წააწყდომა — შემთხვევის სახელთაგანია,
შემთხვევა — ღმერთის.

17

უვარგისი ძალიან გამძლეა,
ჩვარი რომ გადააგდო გარეთ, ქვეყანას მოივლის,
შენც კი შეგეყრება,
აპრეშუმი კი ტოტს შერჩება, ზედ სახლის კართა.

უვარგისი ძალიან გამძლეა,
სისულელით ნათევამი თაობებს მოივლის,
ჭკვიანური კი პატრონს ვერ გაცდება.

უვარგისი ძალიან გამძლეა.
მიმძეცევაშია, რომ არ დაიკარგოს,
რომ ადამიანებს შეეძლოთ, რაიმე აჩუქო.

ყრმაო, ხასიათი მაქვს დაკარგული ყელის მძივებივით,
უნდა ვიპოვო, ყრმაო, უნდა ავიკინძო,
რომ დანის ქვეშ აჭყვიტინებული ღორივით
არ მომისწროს სიკვდილმა.

უსაქმურისთვის რა ხშირია შობა და ნათლისლება!

არის სამწუხარო სინამდვილეებიც:
ქალი, თუ არ გეხვეწება, არ გარებს, ყრმაო.
სჩანს, ყველა იდეა მეტია საგანზე,
სჩანს, ქალის იდეა მეტია ქალზე
და რაკი ნაგავსაც ჰყავს მჩერებული,
ნაგვას იდეაც მეტია ნაგავზე.

ყრმაო, გეტყვი დასასრულის დასასრულისთვის:
პოეზია ჩემთვის გარიდებაა,
ზეპირ ყოფაშიც და საბნელოშიც.

ნარმოიდგინე, ქალი რომ მარტო იდეა იყოს
და ერთი ნაჭერი არ ეკრას ხორცისა,
ნარმოიდგინე, უხორცო სტრიქონი,
ნარმოიდგინე, რა სულელი ვიქნები,
რომ აქ დავასრულო,
ნარმოიდგინე, რომ არ ვიყო თვალთმაქცი.

ერთი სახლი ვიცი,
ფანჯრების წინ თუ ფრთხილად დადგები,
უთუოდ რამეს გაიგონებ:
ოთხი წლის გოგო ბებიამისს ეუბნება:
— საქორწინო კბა მიყიდე, ოლონდ, ახლა,
რომ გავთხოვდები, კი არა!..
ეს დიალოგი კულტურების გზაგასაყარზეა,
ბავშვს სულ უნდა, რომ იყოს თეატრი.
— თამაშია, ბებო, თამაში... —
ეუბნება ჩემს უზრდელ სიტყვებზე
და გრძნობს უპირატესობას და, თანაგრძნობასაც,
ბებო რომ ძველშია.
ოთხი წლის გოგო ასეთია: ბრჭყვიალება.
სადაც გინდა იყოს, — ბრჭყვიალება.

— დიდი ამბავი! ადამიანი უნდა ბრჭყვიალებდეს!
— გინდ მცირე იყოს, გინდა დიდი.
დედაჩემიც სულ ბრჭყვიალებდა,
მუქითაც ბრჭყვიალა იყო და ღიათიც — ბრჭყვიალა.

მე კი, ერთი სახლი ვიცი ისევ,
სანამ ფანჯრებს საღამოს ფარდებით შემოსენ,
ვნახულობ ხოლმე:
ცეკვავს ხოლმე გოგო მაკნატუნას ჰანგზე,
მუსიკა ჩაესმის, ორკესტრს ხედავს,
დირიჟორი ჯოხს იქნევს, ვიოლინები...

ნეტა მი პატარა გოგოში მაარსა,
ღმერთო, შენ, კურთხეული ხარ!
როგორ ამოვეცალო თაგს
და იმ გოგოში როგორ დავარსდე,
ღმერთო, ნეტა მქნა სამყარში,
ნეტა სამყარო ამ პატარა გოგოდ აქცია.
მაშინ ვენდობოდი, რომ თამაშია.

არამხატვრული სივრცე, ღვართო, რა მოსახურებია

არ ვიცი, რატომ, მაგრამ მომინდა, რომ ვიყო ცოცხალი,
ერთ წამში მოხდა ეს ამბავი,
გასაქცევი არ მქონდა, ლამე იყო, გარეთ ვერ ვივლიდი,
დავინცე ჩემს თავში ტრიალი,
ამყვა თეატრი, შევიქმნი ბირობითობა და ალმოვაჩინე:
არამხატვრული სივრცე, ღმერთო, რა მოსაწყენია!

ბავშვი თუ ჩხაპნის — ნერაა,
ადამიანი თუ წერს — ჩხაპნა.

მიხვალ და, თეორია თმა,
მიხვალ და — შავი,
ისეთია, როგორიცა ხარ...

ყველა გიში სამყაროს გადარჩენას ფიქრობს,
ყველა სულელია ამასვე იქმს დედამინისთვის.
ორივე მოდგმა ღმერთს ეცილება.
მე კი მანუხებს ეკალივით,
— როგორ ვიყო ჭორი, რომ დაგაინტერესოთ?

არამხატვრული სივრცე, ღმერთო, რა მოსაწყენია!

შემოაგდეთ მამალი მაინც,
წუხელ ფარშევანგები დაფრენილან ამ ჩვენს მინდორში,
მეველე მოვარდა დილაადრიან,
წამო, შევაძყრათ,
სახორცედ კი არა, სანახაობისთვის,
გავამრავლებ, გავაჩუქებ, მთავარს გავუგზავნი —
გულს მოვუგებ,
ეგებ მომცეს ცის ნატეხივით თვალება ქალი,
აქ, ამ-ჩვენში გავანათებინებ.
ხომ ხედავთ, ბელა,
— აქეთ მოახათეთ! — იძახის ყველა,
გლოვობენ უჩინში.

წამო, ვნახოთ ცოცხალი ფარშევანგი,
აქამდის მხოლოდ ნახატში მინახავს...

წამო, ვიხილოთ,
ციდან ჩამოიფრება მთელი გუნდი ფარშევანგებისა,
ჩეცენ რომ ჩვენს სივრცეში ვერ ვმშვენიერობდით,
წამო, ვიხილოთ,
როგორი ამრეზით დაიარება მამალი დედლებში,
თავის მხატვრულ სივრცეში.

არამხატვრული სივრცე,
ღმერთო, როგორ არის მოსაბეზრებელი.

მაგრამ ყველაზე არამხატვრული სივრცე სმაში იქმნება,
როცა დაუინებით თავს იტყუებენ.
ამაზე უფრო არამხატვრულ სივრცეს კი
ადამიანი თავის თავს უდგენს,
როცა ეკრძალვის თვალით უხილავ ჭეშმარიტებას,
რომელიც რომ, აქიდან ვგრძნოს,
ცარიელი სივრცე იქნება.

არამხატვრული სივრცე, ღმერთო, რა მოსაწყენია,
თავდაპირველი დედამინასავით,
სადაც ღმერთმა ადამიანი დაასახლა
მხატვრულობისთვის,
სადაც წერა საქმედ არ ითვლება
და მხოლოდ ევფემისტური სახეა ჩხაპნისა,
იმ კაცის პატივია,
ვისაც აქამდის ფანქარი არ ჭერია ხელში
და პირველ აიღო.

კაცს ქალი შია, და, ეგაა მთელი ამბავი.

არ უწყის ხალხმა, რომ სხვისი განსჯა უწმაწურობაა.

ვინც ისე სწორად დგას, რომ ხელს ვერ გაიშვერს,
ზეობას ქადაგებს.

არამხატვრული ადამიანი,
ღმერთო, მგონი, დასაძრახია.

ბავშვობაში ვმჯდარვარ ისეთ სივრცეში,
სადაც მხოლოდ — გაუმარჯოლ!

არამხატვრული სივრცე, ღმერთო, რა საძაგელია!

მეტაფორას არ უყვარს გაწელვა,
განა გარმონია...

კაცს, რომ ღმერთი წამოაცდენებს,
თავისას ნულა ეცდება...

ღმერთო, შენ, კურთხეული ხარ,
ნუ მამყოფებ ერთი წამით არამხატვრულში,
არამხატვრული სივრცე ყინვაზე ცივია.

თუმც არამხატვრული იყო პირუტყვი
და მხატვრულობით დაამარცხა ადამიანმა,
პირუტყვისაც ბევრი დაიტოვა,
რომ მხატვრული იყოს წარსულშიც...

არამხატვრული სივრცე, ღმერთო, რა მოსაწყენია.

ისევ ორი გალაკტიონის შესახებ

ალექსანდრე სიგურას დეიდაშვილმა ოლია ძიძიგურმა უამბო რევაზ კვერენჩებილაძეს:

— ერთხელ გალაკტიონმა იტირა და მითხრა: ორი გალაკტიონი არსებობს — ერთი მოჩვენებითი, მეორე — ნამდვილი.

„მხატვრობა მიღება დავიცხოვ“

მხატვარმა ალექსანდრე ბანდელაძემ 1952 წლის ნატურალურ დახატა გალაკტიონი და მერე დაწერა სინტერესო მოგონება ბა გალაკტიონზე. ეს პორტრეტი 1959 წლის 21 მარტს წინ მიუძღვდა პროცესის მთან მინდისაკენ.

1957 წლის ზაფხულში მხატვარი გალაკტიონთან ერთად აღმოჩნდა წყნეთის ავტობუსში და გალაკტიონმა შესთავაზა: რად გინდა ნაქირავები ითახი, ჩემთან გადმოდი, მარტი ვარ და ერთად ვიმუშაოთ. მერე სთხოვა:

— მხატვრობა მნიდა დავიწყო და შენ უნდა მასწავლო, ძამიკო, ხელსაწყოები მაყიდვინეო.

გალაკტიონმა ხატვა ვერ ისწავლა: ველარ მოასწორო.

მხატვარმა კი ერთხელ კიდევ დახატა პოეტი მწერალთა სასახლეში 1959 წლის 21 მარტს: გალაკტიონი კუბოში.

უკაცრავად პასუხია!

ერთხელ მოქანდაკე ნიკოლოზ კანდელაკის სახელონის ენვია, სადაც ახალგაზრდა მხატვარი ლევან ცუკქირძე სადიპლომოს ხატავდა: ერეკლე მეფის წინაშე დამხობილი ოსმალები.

— ვინაა, ძამიკო, ეს კაცი? — ჰეითა პოეტმა.

— მეფე ერეკლეაო. — უბასუხა მხატვარმა.

— არა, ეს მე ვარო. — არ დაეთანხმა პოეტი.

უკაცრავად პასუხია და, სად ერეკლე და სად გალაკტიონი?

თვითონ გალაკტიონს ანალოგიურ შემთხვევაში პირზე გაახსენდა და ტექსტი დაშიფრა 1930 წლს:

— ზარები რომ ჩამოხსნეს, ეხლა [ყ...რებს] ჩამოხსნიან, სად ერეკლე და სად პანტა.

და ორჯერ კიდევ გაახსენდა:
რად ვეგო სხვას ფიანდაზად?
არის ქართული ანდაზა:
თურამაულის პატრონი
ტყეში ეძებდა პანტა.

ჩვენს პოეტებს გაზაფხულზე
ფრთხეს გაუხსნის ფანტაზია:
ვარდს საზამთრო მიებმება,
იას — პანტა, პანტა — ია.

დადიარს პიზი

საყველთაოდ ცნობილია ბორის პასტერნაკის განსაკუთრებული დამოკიდებულება და სიყვარული ტიციან ტაბიიოსადმი. ცნობილია აგრეთვე ხანგრძლივი ყურადღება და მზრუნველობა ტიციანის მეუღლის წინ მაყავილისადმი, რომელიც პასტერნაკის თვალის უერთგულესი ახლობელი და მრჩეველი გახლდათ, და მანიც მოულოდნელი და გასაოცარია 1940 წლის 27 დეკემბრის ასეთი პასაჟი:

— თქვენ ისეთი განსაკუთრებული მნიშვნელობის ადამიანი ხარი ჩემს ცხოვრებაში, რომ ზოგჯერ ისეთი განცდა მეუფლება, თითქოს ზინა იმიტომ მიყვარს, რომ თქვენ მომეცით ამის უფლება.

არადა, ვიდრე წინ ტაბიის გაიცნობდა, მანამდე შეუყვარდა ზინა და ნაპევარა თავის მეგობარის გენივაში.

თუმცა ამის შემდეგ გასაკვირველი აღარა 1946 წლის 22 დეკემბრის წერილის ასეთი მოჩვენება:

— მეჩვენება, რომ თქვენ ჩემზე უკეთ უნიოთ, რას მიმზადებს ბედისწერა, თითქოს ლერთები, ვიდრე ჩემს ბედს გადაწყვეტნები, თქვენ გეთათბირებიან, როგორც გულთამხილას სიბილას.

და ამ ორი ციტატის წაკითხვის შემდეგ ალბათ ბუნებრივია ჩვენთვის საინტერესო

ასეთი ეპიზოდი: 1959 წლის მაისის თვეში ბორის პასტერნაკმა სიმონ ჩიქვავანისა და გიორგი ლეონიძის სტუმრობისას პერედელებინში გაიხსენა გალაკტიონი: სამწუხაროა, რომ ჩევნი ახლო ურთიერთობა ვერ აწყონ, და გაგრძელა და დაასრულა:

— ალბათ იმიტომ, რომ ჩევნი ახლობელი ქალბატონი არ შეეცადა, მოეგვარებინა ეს ურთიერთობა:

1946 წელს პუშკინის ეპიგრამა ამოინ-ერა ვორონცოვზე:

*Полумилорд, полукупец,
Полумурдец, полуневежда,
Полуподлец, но есть надежда,
Что будет полным наконец.*

მაგლი და ძაგლი

1946 წელს პუშკინის ეპიგრამა ამოინ-ერა ვორონცოვზე:

*Полумилорд, полукупец,
Полумурдец, полуневежда,
Полуподлец, но есть надежда,
Что будет полным наконец.*

ვახტანგ ჯავახაძე

მერე გაიხსენა:

— ვორონცოვის ძეგლი. ამ ძეგლზე პოემა პერიოდული დანერილი აკაკე წერებულს. სიუჟეტით აკაკის ვორონცოვი გამომჰყავს გმირად („იმ კაცს ეძახდენ ვორონცოვს ის იყო გმირთა-გმირი, მის დროს ვიგონებ მოხუცი და, შეილო, მიტომ ვტირიო“).

პარადოქსია: რუსეთის კლასიკოსი დასცინის ვორონცოვს, ქართველი კლასიკოსი კიაქებს. ეტყობა, აკაკიმ უარესზე უარეს მეფისაცვლებს შორის ნაკლებად უარესი გამოირჩია.

თბილისში ვორონცოვის ძეგლი აღარ დაგა:

— მე ეს ძეგლი პირველად ვნახე 1908 წელს, — გააგრძელა გალაკტიონმა, — მეორედ კი 1921 წელს, ესე იგი, ცამეტი წლის შემდეგ. მე იგი ვნახე მიგდებული არა აქ, არამედ კალოუბის ერთ-ერთ ეზოში, ფეხებმოკვეთილი ეგდო მინაზე. ასეთია თურმე ბედი ბევრზე-ბევრი ძეგლისა!

გალაკტიონი პუშკინს ძალიან ხმირად იხსენიებდა. 1930 წლის სექტემბრში მოსკოვში ჩაინირა:

— „Мы старые друзья с вами, товарищи русские поэты. Жаль, что с нами бедного Пушкина нет“.

ორმოციან წლებში პოემა ჩაიფიქრა „პუშკინი“, უფრო ზუსტა — პუშკინი არაგვის პირად — და დაწერა შვიდასზე მეტი სტრიქონი, ლონდნ არცერთი არ გარითმა, მხოლოდ ლიბრეტო დაგვიზონა:

— რომ თამადასავით დაილოცა: რომ ისეთი დაღუბული იყო, რომ ისეთი და მის უმცროს ძმა ვასა-იასთან ერთად შეხვდა ახალ წელს. როგორც თბილიამ ჩაინერა რუსულად, ტოლი-ბაში იყო გალაკტიონი. რაც მახსოვს, ეს ერთადერთი შემთხვევა გალაკტიონის თამადობისა, ისიც სამკაციან სუფრაზე და საკუთარ სახლში.

1934 წლის 1 იანვარს კრილოვის 10 ნოემბრში ოლიასთან და მის უმცროს ძმა ვასა-იასთან ერთად შეხვდა ახალ წელს. როგორც თბილიამ ჩაინერა რუსულად, ტოლი-ბაში იყო გალაკტიონი. რაც მახსოვს, ეს ერთადერთი შემთხვევა გალაკტიონის თამადობისა, ისიც სამკაციან სუფრაზე და საკუთარ სახლში.

1934 წელს თამადასავით დაილოცა:

— ვკითხულობ დერქავინს (რა დროს

დერქავინია?), ნავთი არ არის, პური არ არის, ლვინო არ არის.

1934 წლის 1 იანვარს კრილოვის 10 ნოემბრში ოლიასთან და მის უმცროს ძმა ვასა-იასთან ერთად შეხვდა ახალ წელს. როგორც თბილიამ ჩაინერა რუსულად, ტოლი-ბაში იყო გალაკტიონი. რაც მახსოვს, ეს ერთადერთი შემთხვევა გალაკტიონის თამადობისა, ისიც სამკაციან სუფრაზე და საკუთარ სახლში.

1934 წლის 1 იანვარს კრილოვის 10 ნოემბრში ოლიასთან და მის უმცროს ძმა ვასა-იასთან ერთად შეხვდა ახალ წელს. როგორც თბილიამ ჩაინერა რუსულად, ტოლი-ბაში იყო გალაკტიონი. რაც მახსოვს, ეს ერთადერთი შემთხვევა გალაკტიონის თამადობისა, ისიც სამკაციან სუფრაზე და საკუთარ სახლში.

1934 წლის 1 იანვარს კრილოვის 10 ნოემბრში ოლიასთან და მის უმცროს ძმა ვასა-იასთან ერთად შეხვდა ახალ წელს. როგორც თბილიამ ჩაინერა რუსულად, ტოლი-ბაში იყო გალაკტიონი. რაც მახსოვს, ეს ერთადერთი შემთხვევა გალაკტიონის თამადობისა, ისიც სამკაციან სუფრაზე და საკუთარ სახლში.

1934 წლის 1 იანვარს კრილოვის 10 ნოემბრში ოლიასთან და მის უმცროს ძმა ვასა-იასთან ერთად შეხვდა ახალ წელს. როგორც თბილიამ ჩაინერა რუსულად, ტოლი-ბაში იყო გალაკტიონი. რაც მახსოვს, ეს ერთადერთი შემთხვევა გალაკტიონის თამადობისა, ისიც სამკაციან სუფრაზე და საკუთარ სახლში.

1934 წლის 1 იანვარს კრილოვის 10 ნოემბრში ოლიასთან და მის უმცროს ძმა ვასა-იასთან ერთად შეხვდა ახალ წელს. როგორც თბილიამ ჩაინერა რუსულად, ტოლი-ბაში იყო გალაკტიონი. რაც მახსოვს, ეს ერთადერთი შემთხვევა გალაკტიონის თამადობისა, ისიც სამკაციან სუფრაზე და საკუთარ სახლში.

1934 წლის 1 იანვარს კრილოვის 10 ნოემბრში ოლიასთან და მის უმცროს ძმა ვ

ხასატობის ფო. ადამიანი

კატო ჯავახიშვილი

დილა — უსუნო, უფერო. ველოსიპედების ქარავანს მივყვები ფოთლების შრაშუნია. მივყვები: მე მეტი ქარვა მაქვს თვალებში. და გულშიც. მინაში მატლებად დაწინებულ სამყაროს ვინახავ, შავ-შავად. სკამზე დარჩენილი წიგნიდან

რომ ვერ წამიკითხოს ვერავინ. ვერც ამ თაბაშირის მტევანმა, სიჩუმეს რომ მოჰყავს სახლიდან. ამ ბალის გადაშლილ ტერასებს უხდება ეს ხელი — გაწვიდა! და ჩრდილი, ტბაში რომ ჩამძვრალა, ლაბადას ბოლომდე შეიკრავს. ახლა რომ დაიწყოს ხანძარი,

ხმა თავის ნაპირებს ჩაშლიდა. ბავშვები ტირიან წყვეტილად წვიმისას, ქარისას, ბალისას. სად არის ის ბოლო წერტილი, თავს გარეთ რომ უნდა დამესვა?! იხვები — ტბის დიდი გემები — გადახრილ იალქებს ძირავენ. და უკვე მუჭშიც კი ვიგროვებ

პატარა ქვეყნების სიმრავლეს. გულალმა წვებიან თევზები და ქვირის ნაპირს უმაღლეს. წვიმას უსასრულოდ გავძლებდი, მაგრამ აქ მზეები მფარავენ. იმათგან, ვინც უკვე გაშალა ტბის პირას მომწვანო ხალიჩა. ტანი მაქვს ისეთი ნაშალი,

ბალაბის ლეროც კი არ მიჩანს. ობობას ქსელივით ანათეს კლაკნილი სარბენი ბილიკი. სადმე რომ... პატარა ბარათი ან ფიქრში. ან ტბაში. ან იქით. ან ჯოხზე რომ ბარბაცებს მოხუცი და გზას რომ ჩრდილივით ამუქებს. თუ მის გათენებას დაუცდი,

თვალები სად გამოაშუქებს?! კაფეებს კეტავენ. ექვსია, მიდანი ჩქარ-ჩქარი ნაბიჯია. წყალი დაიძრა და ისეა, თითქოს უნდა გვერდით მომიჯდეს. და ისევ ფოთლების შრაშუნი, კარამელს რომ ჩაკვეტ — ისეთი. ლოდინის ყანად რომ გაშენე,

ცხოვრებად რად გადამეტეცი? დალამდა. სიძნელე კარგია, მალე აქ გამოვლენ ლანდები, რომლებიც ყველა ქარს არგებენ გზების გასაყარს და, — აქ ვრჩები. მკვდარი ლიფსიტების ჩირებით! ცეკვებში, ბიძგებში, ბოთლებში. ერთი ნაბიჯიც და ვწერდები.

ლამეში, რომელიც არ ესმით. დილაში, რომელიც არ ვიცი. ენაში, რომელშიც არ ვჩანვარ. იმ ტბაში, რომელზეც დავეცი. დილა. ქალაქი გაშალეს. მინაში მატლებით დაწინებულ სხვა ქალაქს ვინახავ, — შავ-შავად. სკამზე გადაშლილი წიგნიდან

ადგილებს ტალახით ვაშავებ, მუცელს ამოვლრუტნი შიგნიდან, სხვისი ცხოვრების ქარავანს

მივყვები:

მე მეტი ქარვა მაქვს თვალებში. და გულშიც. მინაში.

მკვდარი ლიფსიტების მძიები კისერზე ხის ჭერზე სანოლში.

მკვდარი სამშობლოდან ამბები ზლვის ფსკერზე საზღვართან ჭალებში.

სად დავდგე, გზად რომ არ მომშივდეს, რომელი ხმელთის ლამეში!

ზაფხული დაბადებული

ცალ ხელზეც კი ჩამიოთვლიდა.

სუსტ მუჟშიც კი მომწყვდევდა, ისე შეცოტავებულიყვნენ.

ხარბად გადიოდა დარ მზის ამოსვლისას,

ხარბად მოდიოდა კაციც მის აუკრძალაც ცხოვრებაში.

ახლა დაუძლურებულს ვინ მიხედავდა,

ვინ გადაუსამდა ამობერილ ძარღვებზე,

ვინ აიღებდა მის მოსავალს, უკვე წლებია გამხმარ კენწეროებს რომ შერჩენოდა.

ახლა მანქანის უკანა საგარძელებელ გადაწოლილ მის მომჩარული ტანს შეშველებოდა.

მინდვრის ყველი მოვალეობის შეუცდომლად გადავალაჯებ.

მინდვრის ყველების ფასად იყიდებოდა.

ქარებმა ნაიყვანონ ყველა, ვინც ვერ დაბერდა.

და ქარებმა ნაიყვანონ ყველა, ვინც ვერ დაბერდა.

ამოასონ უძლურებულ უნდა გამდევნობა და

სიცივისაგნ შელურჯებულ ახალგაზრდობაში რომ გამოუცდელი დგას,

თმა მინდვრებზე გასჩერვია და მოშიებული პირი სამხრეთის გემების გაკვალული ჰორიზონტისკენ უქნია, კაიუტებში აზანზარებული ლამებისკენ, ნესტისა და შმორის სუნისკენ, დედოფლობისა და რუშიანი საცვლების სანაცვლოდ, მრავალი წლით დაგვიანებული მრავალი კაცი რომ დაუპურებია და მუცელში ასი ათასი თესლიდან გალვივებულ მინა მოუგროვებია, რომ ყველა ქალაქის მოსაწყენი მყუდროება დაერღვია, ყველა სახლში შეეღნია, ყველა ფანჯრის რაფაზზე შემოდგრავილი მინა მოუგროვებია, ყველა ფანჯრის უნდა გამოილები უნდა გამოილები კაბერების რომელი სიცივისაგნ შელურჯებულ ახალგაზრდობაში რომ გართან? რომელი შვილი გაეჩინა?

ამბავი კი სიყვარულისა იყო. დამუწელი ტუჩებიდან აუტანელი სისინის და დამარცხების. კარის მოკეტვის და მრავალჯერადი კაბების დაგრძელების. ამბავი კი იმაზე ყოვ, როგორ მიაბიჯებდა ჭიანჭველების სასახლეებისკენ ფეხშიველი და ათასჯერ მიტოვებული მარადიული ზაფხულის ბავშვი, რომელიც სამყაროს სიყვარულს უყვიროდა ყველაზე მარტოსული და ფერადი სიმღერით და ჭიანჭველებისგან დაებენილი ტანიდან მსხვილი ღეროები ეზრდებოდა. ისეთი ძლიერები, მხოლოდ ახალგაზრდობას რომ უძლებს. ისეთი სუსტები, მხოლოდ ახალგაზრდობა რომ ამარცხებს.

ამბავი კი სიცოცხლისა იყო. ფრჩხილებით ამოკორტნილი ორმოების, გაცრეცილი ხელების და პერანგების, კირით მოვსებული გზების და საფლავების, ყველა ქალაქის ყველა სახლის კართან მუჭით მიყრილი მინის და ზაფხულში დაბადებულის, დედმინის ყველა კაცის შეილს რომ იტევდა, ყველა უკანონბას რომ ამართლებდა, ყველა სიძულეილს რომ უძლებდა. და ვის დასცლია, მას რომ დასცლოდა? ქარებმა ნაიყვანეს ყველა, ვინც დაბერდა. და ქარებმა ნაიყვანეს ყველა, ვინც ვერ დაბერდა. ახლა დაუძლურებულს ვინ მიხედავდა, გამხმარ კენწეროებზე შემორჩენილ მის მოსავალს ვინ აიღებდა. ახლა სად იყო, სიცივისგან შელურჯებულ ახალგაზრდობაში მდგომი, ის გამოუცდელი, რომ მანქანის უკანა სავარძელზე გადაწოლილ მის მომჩარული ტანს შეშველებოდა, გამოცდლი მეიალქების ლოგინისკენ გაეცილებინა, კაიუტებში კედლები აზანზარებულიყო, რუშები საცვლების დედოფლობა დაეჯერებინა და მარადიულ სიცოცხლეში მყოფს ზაფხულში დაბადებულის საფლავზე მისატან მინდვრის ყვავილებზე ეფიქრა.

ვის გაუთადა ჩემი სიტყვა გადასარჩევად?

სად არის მეტი ბოროტება, სადაც გშია თუ სადაც თოვლი არასდროს მოვა?

რომელი მხრისკენ დავიჭირო ეს ბასრი დანა, მთელი ქვეყანა რომ დაობლდეს ჩემი გაქცევით?

რა ფერადია წრეზე ეს გული და რა შავი აკრავი სიზმარი.

ჭერში ავაგდე დამე, რომელიც არა ჰავავს მინას.

ვის გაუთენდა ჩემი სიტყვა გადასარჩევად, ვინ დამიჯერებს ღმერთს, რომელიც ჯერ არც ჯვარცმულვარ?

შემაშინე — ვისია შვილი, რომ მოკვდება ამ ღამით გარეთ? მიახატავენ განწირულ ხარხას ამ ფერადი ცარცით — ვის შვილს? მე გამოვიცლი, ყურსასმენებში მოუსმენ მოცარტს და მალერს და ხალხის მასას შეუცდომლად გადავალაჯებ. — ვის შვილს?

დამანახე, ამ ქუჩებში ასაფლავებ რამდენ მუხუდოს მარცვალს, გადაარჩევ ქერს და ხორბალს ზამთრისთვის და აშშმილებ ვის შვილს? რომელი გზაა, რომ ვერ განვლე, რომელ ფიქრში ჩამოდგი ის სავსე ვარცლი? რომელი დღეა, რომ ვერც დარჩი, ნახვედი ვერც და თითქოს იშრობ

ტანზე იმ შიშს, რომ ვერ გათენდა ვილაცისთვის ეს ღამე და ჭრელი? ზლაპარი მოიგონე, ზლაპრისთვის ბოლო კეთილი და მშრალი და წყალს, რომელიც არ დაიძრა, და წყალს, რომელზეც გადავედით, ფსკერს ფრჩხილით აჭრი, შემაშინე — ვისი შვილია ამ ღამით რომ მოკვდება, ჩუმად ასაფლავებ ვის შვილს?!

როცა ხანძები ტირიან ღამით, უნდა იფხიზლო, სადმე უნდა გამდევნონ ქარი,

რომელიც მოკვდა,
რომელსაც ფრთა
კარავში დარჩა

და ყოველ დილით
დაწვე გამხმარ საწოლზე
შიძით,

რომ მოხუჭვა არ გელირსება
— თვალის.

დიდი ხანია გაიღვიძა ფიქრის კოცონმა
და ქალაქს ზევით
როგორც ბურთი
საესეა მთვარე.

პომადა არის ბოროტება,
თუ მის საყიდლად
ფული რომ არ გაქვს?

მაღალ სართულზე შემოდგა ქალი
და ქალის ნაცვლად
ახლა გრძელი ჯოხი მიყურებს,

ვერ ყვება ამბავს, შენ რომ დაწერე.

მომიყევი, ვისია შვილია, რომ ცოცხლდება ამ ღამით გარეთ?
მიახატავენ მშრალ ცრემლს ფერადი ცარცით — ვის შვილს?
თუ გამოვივლი, მე ქუჩაში დავუკრავ ბავშვობისას ნასავლ გამებს
თუ გამოვილა, ხალხის მასას ზურგმოხრილი გადაალაჯებ. — ვის შვილს?

დამანახე, ამ ქუჩებში რამდენია, რომ ჩანს და არ გგავს,
ვისი პომადა გაფერმერთალდა, ვის სარცეში რამდენჯერ გადაასუნდა შიძი,
ამ ბოთლებში ქარი მდერის და ამ მსხვრევადი ქალაქის ნაგავს

რომელ ღრმა ჭაში აპირქვავებ. სიძულვილის ოთხუთხა გაშერს
მოუყევი, ვისი შვილია რომ სველდება ამ ღამით გარეთ?
მიახატავენ მშრალ ცრემლს ფერადი ცარცით — ვის შვილს?
დამაშვიდე, რამდენია ხეზე ჩიტი და რამდენი მინისქვეშ გვამი,
შემაშინე — რამდენია შვილი, ამ ღამით რომ მოკვდება, მოიპარავ ვის შვილს?!

რაც მოვიგონეთ.
ხანდრებიდან რაც ვერ გადარჩა,
ის ყოფილა და

ყველაფერი, რაც კი გაცხადდა — ტყუილს იგონებს.

ტყუილი რაა?
ტურებს იქით გაშვება ამბის.
ვინ დამიჯერებს ღმერთს,

რომელიც ჯერ არც ჯვარუცმულვარ?

სად არის მეტი სისასტიკე, როცა გშია თუ როცა საზღვარს თოვლი დაფარავს?!

ვეს თუ გადადგამ

როცა სოციალურ თემატიკაზე ვწერ,

ვგრძნობ, როგორ იზრდება ძარღვებში სისხლი
და სამშობლოს ნაგლეჯი ჰიმნის აკომპონიმენტით მახსენებს,
რომ ცოცხალი ვარ.

ნითელი ბურთულების მოედნისკენ
თავაირისიმტვრევით ჩაგრძივარ. ზედმეტად ცხადი ცხოვრებიდან
ფეხში მიცდება.

იზრდებიან ცხადი ხეები,
ცხადი ქუჩა იფერებს ზამთარს, რომ ვერ მოვიდა

და ვფიქრობ: „რა ცხადია ეს ყველაფერი, რაც მოვიგონეთ“,
რაც უბრალოდ გამოვივიდა:
შიმშილის ქორო.

ბავშვი ჯართით.

ქვეყნის სიმრგვალე.

ირგვლივ კი ხალხი, წარსულს რომ ყვირის და არ იჯერებს.

როცა ქვეცნობიერს მივყვები —

ვიცი, რომ ვკვდები,
ამ თამაშებში ცოტაა ღმერთი,
თვალებს რომ მწვავდა და მანძილებს უხმოდ ფარავდა.

არცერთი წუთით არ დაიჯერო,

რომ ხუმრობაა ჩემი სიზმრის გაყოლებაზე
ციფი თითებით მიხატული გრძელი ზამთარი.

ქალალდის გუნდა რომ გადაყლაპო, უნდა გჯეროდეს:
რაც ვერ დაგაკლდა,
უკვე დაგაკლდა.

რომ უძრაობამ შექმნა ასე მთელი სამყარო.
ფეხს თუ გადადგამ,
უკან დარჩე ერთი სიკვდილით

და ეს სიცოცხლე — ბუნდოვანი და მშვენიერი —
თუ მოგიხელთებს, რას იძოვი,
დამისპირულს ვინ გიმლერებს, რომ გაიღვიძებ?

კოპა ცხაკაია უსტივის ენით მოთხოვილი ლეგენდა „ერთ ქვეყანაზე“

ეალაქისოდენა სახელმწიფოს მისადაგომებთან უზარმაზარ აბრაზე ენერა — „თავისუფალ ქვეყანას დიდება!..“ ჰოდა, ამ დიდებულ ქვეყანაში საიდანლაც შემოძვრნენ და გამრავლდნენ მღრღნელები. გაიმართა გაუთავებელი საჯარო დისკუსიები. რას არ ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები ყველაფერს იტაცებდნენ და სანსლავდნენ — მოსავალს, მადნეულს, ნედლეულს, სახაზინები. რა ეცადნენ ხელისუფალნი, საზოგადოებრივ-სახელმწიფო ორგანიზაციები, მაგრამ გაუთავებელი ლაპარაკით ვირთხები ვერავრით მოსპეს. დრო გადიოდა და სახელმწიფო ემსგასებოდა გადასრულ საკუჭნაოს. მღრღნელები

მიხეილ ლერმონტოვი

ზღვის მაფის ასული

ბანს მეფისწული ზღვაში ბედაურს;
ესმის: „მომაპყარ თვალი, მხედარო!“

ფრუტუნებს ცხენი, ატოკებს ყურებს,
შეცეცს ყრის უხვად, ჩქაფუნობს, ცურავს.

ესმის მეფისწულს: „მეფის ქალი ვარ!
გსურს ჩემთან ერთად ლამის გალევა?“

აგერ წყლიდანვე ხელიცა მოჩანს,
სწვდა აბრეშუმის ალვირის ფორებს.

ყმანვილი თავიც გამოჩნდა მყისად
ნაწილი ჩართული ბალახით ზღვისა.

ლურჯი თვალები ტრიობით იწყვლება;
მარგალიტებრ კრთის ყელზე ნიწნკლები.

მოსდის მეფისწულს ფიქრად: „მაცადე!“
მარდად დასტაცა ხელი ნაწნავზე.

უპყრია, ხელში დიდი აქვს ძალი:
ტირის, ენუკის, ფართხალებს ქალი.

ნაპირს ეშურვის რაინდი, აგნებს;
გადის; მოუხმობს ტოლ-ამხანაგებს;

„ჰეი! ძმობილნო! ნახეთ ამბავი,
როგორ ფართხალებს ჩემი ნადავლი...“

რაზე შემცბარხართ? იქნებ იმაზე,
რომ არ გინახავთ მსგავსი სიმწყაზრე?“

უკუიხდა აგერ ჩაუქმა:
გაშრა! თვალებში სიმხნე ჩაუქრა.

მწვანეულიან ზღვის ურჩხულს ხედავს,
მის წინ იქროსფერ ქვიშაზე გდებულს;

გველის ქერეჭით ფარული კუდი
თახთახებს, ხდება გრეხისგან მრუდი;

შუბლს ქაფი დასდის, თქრიალით სერავს,
საზარი ბინდი მოედო მზერას.

მერთალი ხელები წინქნიან ქვიშას;
იძლევა ბაგე მდურვის ბუნდ ნიშანს...

გარბის მხედარი, ფიქრში წასული.
ემახსოვრება მეფის ასული!

პორის პასტერნაკი

ერთადერთი დღეები

მრავალთმრავალი ზამთრის მომეცა
ნამეორები თვალნინ მრავალჯერ

დღეები იგი მზებულობისა,
ერთმანეთში რომ არც ერთს არ ვარჩევ;

და მთელი წყება გამოიკვეთა
თანდათან მათი, დღეთა ნარჩევთა,
იმ იშვიათთა, იმ ერთადერთთა,
როცა გვგონია, რომ დრო გაჩერდა.

მე სათითაოდ მახსოვს ისინი:
აი, სრულდება შუა ზამთარი,
სველდება გზები და მზე იცინის,
ნახევრად გამლხვალ ხორგზე გამთბარი.

და, როგორც ძილში, წადილს იშვილებს
გარშემო ყველა, ვისაც კი უყვარს,
და ორთქლი ასდის საშოშეებს,
იმხელა სითბოს გამოყოფს სუნთქვა.

და ძილმდვიძარე ისრებს ნელ-ნელა
გადასწყდომიათ ბრუნვის ხალისი,
დღე სიცოცხლეზე მეტხანს გრძელდება
და არ თავდება ხვევნა-ალერსი.

იოსიფ ბროდსკი

დედა მიმართავს ქრისტეს:
ღმერთი ხარ ჩემი შენ
თუ ძე? გაგნირეს ჯვრისთვის.
როგორ წავიდე შინ?

სახლი როგორ ვთქვა ჭერად,
ვიდრე არ ვიგრძნობ მთლად:
ღმერთად თუ ძედ გცნო ჩემად?
ანუ ცოცხლად თუ მკვდრად?

ის უპასუხებს: მკვდარი
ვარ თუ ცოცხალი, ეს
რა საკითხავი არი.
ღმერთიც შენი ვარ, ძეც.

თარგმა ნიკა პორჩანალგა

— ვიდრე თამადა მოვიდოდეს...

და „მის“ მოლოდინში იწყებდა სუფრის
გაძლილას და „მის“ მოლოდინში აგრძელებდა
და... „მის“ მოლოდინშიც
ამთავრებდა.

და ზოგი თუ მიუხვდებოდა მერე და მერე
და შემოსცინოდა, ზოგიც დაუფარავი ცნობისადილი
იმ ნამდვილი თამადის გამოჩენას და ვერ აესწათ, რა უნდა
დამართოდა ისეთი, შეპირება და ერლევია.

ქართულ სუფრას უზდება დრამა-

ტურგოული სულებიც და გასპექტაკლებაც.
და არც ლიტერატურული სალამობი —

განსაუთრებით მაიც საიუბილეო — არ
უნდა რჩებოდეს დრამატურგიული სულების
გარეშე, გენო კალანდის ხსოვნის სალა-

მოს ამგვარ სულები რომ არ მოაკლებოდა
და... ჩემი მცდელობაც მათ შეერეოდა.

— ხედავ, როგორ გამართლა ამ დრა-

მატუგიულა სვლამ?

ფილიში კამდენიმე კაცი სიხარულს
გამოხატუება:

— კიდევ კარგი, რომ არ მოვიდა, ასე ის
ვერ გაუძლებებოდა.

მაგრამ მე არ გავიზიარებდი მათ სიხ-
არულს:

— რა ამბობთ, იმის ხელში სულ სხვაგ-
ვარად წარიმართებოდა ყველაფერი... მე
იმას მონაფედაც არ გამოვადგები.

— და... თუ საიდუმლო არ არის — ვინ
უნდა მოსულიყო მანც?

— უხერხული იქნება გამულავნება, უნ-
ებლიერ დაემართა და რატომ უნდა შეე-
ლახოს სახელი.

— ჟო, ეგ კი... ეგ კი...

ერთი მაიც განსაუთრებით გამოიდებ-
და თავას:

— რა ვენა, ძმაო, შეიძლება დიდი ოს-
ტატიც არის, მაგრამ მისი მოუსელელობით
ჩვენი მაიც არაფერი წარიადან მისი
გამოიყოფება!

— ის ერთ მიხედვებოდა ამ დრამატურგიულ
სულებას, აბა, რა იქნებოდა!

— მეტებით სინამდილეში თარი ჩემიძე
ვიდრე მოვიდოდეს...

ვიდრე ნამყანი მოვიდოდეს...

ვიდრე გოდო მოვიდოდეს...

ვიდრე გოდო მოვიდოდეს...

და ვორჩებით ასე, გაუზელებელი ცნო-
ბისადილითა და რალაც საიმედოს მოვ-
ლინებით შეცყრიობილი, თამადის მოლოდინში... და გო-
დოს... გოდოს მოლოდინში...

ბოლოს სტროფი, ზღვაში ჩაეკრგული გემისა
და პოეტის ავტოგრაფის კადრებით.

და მარკვედ მიგნებული რევისორული
გადაწყვეტილ, ეს იმ წუთებში უნდა მომხ-
დარიყო, როდესაც ამ ანსამბლის წევრები
ორად გაიყოფილნენ და აქეთ-იქიდან
დაიძრებოდნენ დარბაზში ჩამოსასვლე-
ლად. პოეტის ხმის გაგონებისას უნდა შეყ-
ოვნებულიყვნენ, ნახევრად შეტრიალებუ-
ლიყვნენ, ეკრანისაკენ და სტრიქონები-
სათვის აედევნებინათ ტაში, მაყურებელს
ერთიანად რომ წამოშლილნენ და ყოვე-
ლივეს ერთ მოლინობად გადააქცევდნენ
— სცენასა და პარტიერს...

და კულისებში რომ გამოვიდოდა, მაში-
ნა გოგა თავაძე მოწონებით რომ დამკრა-
და მხარზე ხელს:

— ხედავ, როგორ გამართლა ამ
დრამატურგიულმა სვლამ?

— ეს სვლა რევისორს კი ეცოდინებოდა —
მხოლოდ მას შევუანხმები, ყოველი
შემთხვევისათვის. და ხსოვნისა თუ სიუბი-
ლეო სალამოს რომ გავხსნიდი, ვიტყოდი,
რომ:

— ნამყანის აგვიანდებოდა და ვიდრე იგი
გამოჩენდებოდა, მე მომენტობოდა შესავა-
ლი სიტყვის წარმოთქმა.

და შემდგომ, როდესაც ისევ მომინებელი
მსვლელობაში ჩართვა, კვლავაც ეს უნდა
მეტება:

— ვიდრე ნამყანი მოვიდოდეს...
და მესამედაც:

— ვიდრე ნამყანი მოვიდოდეს...
აქეთ-იქიდან ჰკითხალებულნებით რეზო-

მეტება:

— თქვენ ხომ არ იცით, ვინ არის წამყ-
ვანი, ვის ველოდებით?

— გაიცინებდა ბატონი რეზო:

— ვინც არის, აგერ უზის კიდეც მაგი-
და... მაგრამ ბოლომდე ასე მოლოდინში
გვამყოფებას!..

— ის ერთ მიხედვებოდა ამ დრამატურგიულ
სულება, აბა, რა იქნებოდა!..

მეტებით სინამდილეში თარი ჩემიძე
ვიდრე მოვიდოდა ასე მეტებით გოდო:

— ნეტა ვენა, ძმაო, შეიძლება დიდი ოს-
ტატიც არის, მაგრამ მისი მოუსელელობით
ჩვენი მაიც არაფერი წარიადან მისი
გამოიყოფება!

— თუ მეტებით გოდო შეცყრობილი:

— ნეტა ვენა, ძმაო, და ა

კარი პერსონაჟი ამ პოსტერის ბასრ პირზე რომ გაიქრის თითს, არც ისაა შემთხვევითი. ეს ერთგვარი დანექტვრა — ჰეტერა ესმერალდასგან დაღდასმული გიორგი. ალბათ გაგახსენდათ თომას მანის „დოქტორი ფაუსტუსი“, მეძავი ჰეპელისგან, ჰეტერასგან, დანექტროლი ადრიან ლევერკუნი, რომელიც თავის მხრივ, ამ პასაჟის გათვალისწინებით, ნიცშეს ბიოგრაფიაზე დგას. გიორგი პარციფალიცაა, გზააბნეული ჰამლეტიცაა, ფაუსტის არქეტიპული ვარიანტიცაა და, შესაბამისად, პლატონის „სახელმწიფოს“ უსახელო გმირიცაა, უბრალოდ, თანამედროვე პირობებიდან გამომდინარე, დანიშნულება დაკარგია, აზრი ვერ იძოვა, გზა აენა. ამის საილუსტრაციო ტექსტიდან მოვიხმობ ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის სიტყვებს, რომელიც გიორგის უქნება: „გზააბნეული ჰამლეტივით გამოგივიდა“. ჩემს ტექსტში შეხვდებით სამლოცველოს, რომელიც გორგაზე დგას და რომლის კარს მხოლოდ ქარი აჭრიალებს. აქ უკვე ელიოტის პარციფალია: „უნაყოფო მინის“ რემინისცენციაა და ასე შემდეგ და ასე შემდეგ, მაგრამ არ გვინდა, ყველაფერს ხომ ვერ გავამხელ. და ვუტოვებ რამე საკილოს ქართული ლიტერატურის მკვლევრებს. ალბათ იკითხავთ, რა საჭიროა ეს ყველაფერი და რატომ მივეძოვედები მსოფლიო ლიტერატურის, კონკრეტულად, თემატოლოგიის სითვის ესოდენ მნიშვნელოვან თემებსა და მოტივებს?! მე კი გიპასუხებთ, რომ სწორედ ესაა საქმე! თუ ეს არაა საჭირო, მაშინ არაფერიც არ ყოფილა საჭირო პრაგმატიზმის იქით და ყველაფერი, მთელი კულტურა და ისტორია ნაგვასაყრელზე გავქანოთ. საკმარისია, მოდი, ისევ არაჯენს მითსა და დასჯილ ადამიანებს მივუძრუნდები. ჩემს ტექსტში ნარმართი ღმერთები მოქმედებენ, უფრო სწორად, მათი სახით მოქმედებს კულტურა, მომაკვდავი კუდს იქნევს. არც ეს დაუნახვეს ვინძეს, რადგან არასერიოზულად მოეკიდნენ ალბათ, ყველაფერი სკაბრეზულობის არც თუ ისე ოსტატურ გამოვლინებად ჩათვალეს, სასაცილო ნარატივად. ამაზე კამიუ მახსენდება ყოველთვის, რომელიც „სიზიფის მითში“ დაახლოებით ასეთ რამეს ამბობს: ყველაზე სერიოზული იდეები, რატომდაც, ყველაზე სასაცილო რამედ გვეჩენება თავიდან და ყველანი დავცინოთ. დაე, ვიცინთ. სიცილიც კარგია, ჩემმა მზემ, თუმცა ჩემს იუმორში მნარე ირონიადა ამ სიმართის გემოს ალბათ ბევრი იგრძნობს. ვფიქრობ, კვლავ გადავედი დაუკურევფაში. ახლავე მოვბრუნდები. საუბარს განვაგრძობ კულტურის შურისძიებაზე: მთავარი ჰერსონია, გიორგი, მას შემდეგ რაც კარჩაკეტილობაზე იძულებით იტყვის უარს და ოთახიდან გარეთ გააღწევს, პირველი, რასაც იზამს, თმას მოინხესრიგებს. თმას კი დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ჩემს ტექსტში — თმა, როგორც ცხოველური სანყისი, თმა, როგორც ბუნებასთან თანაზიარობა და თმა, როგორც კულტურის ჯაღისნური ძალის მტკიცებულება. ეს ჰოფმანის „პატარა ცახესის“ ინტერტექსტობრივი ალუზიაა. „სილამაზის სალონში“ ასეთი ამბავი ხდება: მიმღებში ზის სამი ქალბატონი, საქსოვ-საჭრელ მოწყობილობებით ხელში და თურქულ სერიალს უცქერს. ამ პასაჟით კონრადის „წყვდათადის გულსაც“ ვეხმიანები, თუკა მის ტექსტში საცხოვრებელი სახლები კუბოებს ჰყვანან და მთავარ პერსონაჟს, როგორც მკვდარს, ზომებს უღებენ ბედისწერასთან დაკავშირებული ქალბატონები, ჩემთან მთავარ გმირს სუდარასავით მატერიას შემოასხამენ თმის შეჭრამდე და ჰეითხავენ, დარბმუნებულია თუ არა, რომ დალალების შეჭრა სურს. თუმცა ეს ყველაფერი არაა. ტექსტში უნდა გამოჩენილიყო მთავარი ღვთავება, ამ სამეულის დედა. და ისიც ჩნდება. სტილისტი იმართი. მამაკაცი, თუმცა გარკვეულობად, არც თუ მთლად მამაკაცი. ტექსტის ბოლოს ისევ ჩნდებიან ეს პერსონაჟები სილუეტების სახით და მათ ისე აღიქვამს მთხრობელი, როგორც ოთხ ქალს, ბედის ოთხ მწერალს. ერთი სიტყვით, მარარი ანაგრამაა. ასოების გადანაცვლებით მივღებთ ბედისწერის მთავარი ქალღმერთის, მოირას, სახელს — მარი = მოირა. ამ და სხვა ათასი ლიტერატურული ნაღმითაა მოფენილი მთელი ტექსტის ველი და დაკვირვებული მკითხველი, რომელსაც მაღალლიტერატურული გემოვნების ქო-

ნის პრეტენზია აქეს, ამას უნდა ამჩნევდეს მით უტესეს იმ ფონზე, რომ მინიშნებებს უხვად მაქვს.

— მეორე წიგნის პრეზენცია ახლა ხან გქონდათ, სამი მოთხოვბისგან შემდგარი კრებული „პალიტრა L“-მა ცოტხნის წიგნის გამოსცა. რა მოთხოვბებია, რომ დის დაინტერა, რაზეა. და რატომ მოთხოვბები? რომანს მოთხოვბა არჩიეთ?

— გამოწვევა იყო. მიზნად დავისახებ რომ მოთხოვბების კრებულსაც დავწერ დი და დავწერე. უნდა ვთქვა, რომ გარე კვეული ილად, ტექნიკური თვალსაზრისით, მოთხოვბების კრებული უფრო რთული დასაწერი აღმოჩნდა, ვიდრე ეს იყო რომანის შემთხვევაში. პროზაული კრებული არ ნიშნავს ისე, ჰარიპარად შერჩეულ მოთხოვბების ერთობლიობას, რაც ას ხშირია ქართულ ლიტერატურაში. თუკა მწერალს სურს, რომ შემდგარი კრებულ გამოუყიდეს, მაშინ ყველა მოთხოვბა ერთი ფერის ძაფით, თან კარგად გაპოხილდა მონოლითური, უწყვეტი ძაფით უნდა გადააკეროს ერთმანეთზე. წინააღმდეგ შემთხვევაში, პროზაული კრებული ისე კერძს დაემსგავსება, რომელშიც ათასგარი ინგრედიენტია ჩათუშულ-ჩახრაკული. შესაძლოა ცალ-ცალკე ყველა ინგრედიენტი კარგია, მაგრამ ერთიანობაში ერთ ქვაბში ჩახარშვის შედეგად, კერძმა საშინელი გემო მიიღო და დამერწმუნებით ალბათ, რომ ის შეუქმედი დარჩება, გასაინჯვაც კი ზიზღს მოგვრით. ამგვარად პროზაული კრებული — არის ტოტელური დავესესხები და ვიტყვი — რამდენიმე ნახს ილად შემდგარ ერთ მთლიანობას უნდა წარმოადგენდეს. ვფიქრობ, ჩემი ტექსტი ასეთია. შედგა, როგორც კრებული, რადგან უკვე მოვისმინე ძალან კარგი შეფასებები, მაგალითდ, ილიაუნის სრული პროფესორისგან, ბატონი ლევან ცაგარელის გან, რომელმაც თავის რეცეპტიაში აღნიშნა, რომ „გარდასულები“ წარსულიდაა აღმდგარი წატურალისტური ესთეტიკი ნიმუშია, სადაც „ყველა თემა მიზეზშედა გობრივადაა ერთმანეთთან გადაჯაჭვული, თუმცა ეს ძალიან დახვეწილად, თითო მის შეუმრნევლად, ელიტური კონსტრუქციების სასტატური გამოყენებითაა კეთებული ისე, რომ გკითხველს თავიდა შეიძლება მოეჩვნოს, თითქოს რამდენიმე დამოუკიდებელ მოთხოვბასთან აქვთ საქმე. სინამდვილეში კი ყველა ეპიზოდი ერთიანი კონსტრუქციის განუყოფელ ნაწილია. ამ ფორუსში მოქცეულია თან ამეროვვე ქართული საზოგადოების ყველაზე უფრო ქვედა, სუბალტერნული, ხმიარმქონე და უგულებელყოფილი, ვთოვ არარსებული ფენის უჩინარი წარმომადგენლები...“ — შენიშნავს ბატონი ლევანი და ძალიან მიხარია, რომ შენიშნა, რადგან მართლაცდა, ჩემი ტექსტის პერსონაუებურინარი ფენის წარმომადგენლები არიან.

— ასეთი პერსონაუები თქვენს წინ ტექსტშიც არიან.

— „ტრანსმუტაციაში“ ჩნდებიან „ვითომ არარსებული“ ადამიანები. მე-13 თავისი, მთხოვბელი და მთავარი გმირი, გიორგი, სიზმარში შეხვდება მათ, უიმედო მეტ ზოვეებს, ავტომობილის ფარეხებში ქინით მცხოვრებ მოქალაქებს, ქუჩის მახან ჩალება და ასე შემდეგ. დილით გაიღვის ძებს თუ არა, მათ საძებნელად გაეშურება თუმცა ვერავის იპოვის. თითქოს არ არსბოდნენ, თითქოს არ იყვნენ და შემდეგ უკვე, აანალიზებს და ხვდება, რატომაც ააქვთ ქუჩაში შემხვედრ ადამიანებს ბეჭინერი და პოზიტიური გამომეტყველები იგი ბევრ რამეს იაზრებს, უამრავი რამით დანახავას შეძლებს და ყველასი ესმით „ვუყურე, ვუყურე, ვუყურე და შემეცოდნენ ცოტტე, ცოტტაზე კი არა, დავინვი მაგათი საცოდაბით. ამ მტვრიანი ქალაქი ბინძურ ქუჩაზე ქვითინებდა ყველა, ზოგადად კალგოტებებსა და ყველიან-კარტოფილობა და ლევებს დაათრევდა, ზოგი კიდე ნასკებსა და ტრუსიკებს. ვინ რას გაყვიროდა ლევინ რას; მოკლედ, იყო გრგვინვა და უსხი ილი და კვნესა — წახილი. და მეც მაშინ ვთქვი, გიორგი, ჩემო ბიჭიკი, რას ერჩია ასაწყალ ხალხს, ან რა უზიზღლ სახესა და ბედნიერ მიმიკებს, და საერთოდ, ვისგან რპოზიტივს მოელო!? ყველა ისე ცხოვრობს როგორც შეუძლია, ყველა იმას აკეთებს რისი გაეთებაც შეუძლია, დარწმუნებული იყავი, ყველა სხვანაირად იცხოვრება და, მაგათ ნებაზე რო იყოს ეს სამყარო მოშევებული“. მართალია, სხეულებრივად, ბრ

ଓলংগণ্যুরি তথ্যালসা থরিসে দে দে গুরুদাফ-
পুৰিস গুনুচুড়িস ক্রেজ্জুস মিতুবাৰা শৈৰসোন্ব-
শু দা মিতৰোন্দেলি, তৃষ্ণমুক্তা সুলভীৰ আ-
শৈক্ষিশি, ক্রলাসিগুৰি মেত্তাৰমোন্দগুন্ধাৰ মি-
গুগুসাদ, বিতীৱৰ্দ্ধে দা ক্ষুপুৰোন্দিসদৰোন-
ডেলি পুৰুষকিদাৰ তাৰিসুভুত্বলভেৰা।

— “ফুৰান্সমুক্তাপুৰিম” দিলি গুমাৰ-
জুৰা মিতৰোন্দাৰ — “লাভিৰাম” লাভ-

ჭკვება თოგიტანია — „ლიტერატ ლაუ-
რეატი გახდით. წლის საუკეთესო ლიტ-
ერატურული დებიუტი თქვენია. რას ნი-
შნავს ეს თქვენთვის. რამდენად მნიშ-
ვნელოვანია, რა შეეგძინათ და რა წაგარ-
ოვათ გამარჯვებამ?

— რა კარგად დასმული შექითხვაა. „რა წაგართვათ გამარჯვებამ?“. შესანიშნავია. პირდაპირ ვიტყვი რაც წამართვა პრემია „ლიტერატამ“. მომეტებული თავმდაპლობა. უფრო თავდაჯერებული გამხადა, ამაყოც კი, და დამერნმუნეთ, ეს არც თუ ისე კარგია. თავდაჯერებული ადამიანი, გარკვეულნილად, კმაყოფილი ადამიანია კმაყოფილი ადამიანი კი შემოქმედებითად არც თუ ისე ქმედითუნარიანია. წარმოგიდგენიათ კმაყოფილი ფაუსტი? ან კმაყოფილი დონ კიხოტი და დონ უუანი? ანდა კმაყოფილი ჰამლეტი რა იქნებოდა? არა ფერიც არ იქნებოდნენ, უფრო სწორად ფაუსტი, დონ კიხოტი, დონ უუანი და ჸამლეტი არ იქნებოდა. ამდენად, როგორც კი ეს გაყიაზრე, კმაყოფილების განცდისგან მყისიერად გავთავისუფლდი, თუმცა, სამწწუხაოდ, ვერასდროს ვიქნები ის, ვინც მანამ ვიყავი, მაგრამ ამაში საგანგაშოარაფერია. ერთ მდინარეში ორჯერ ვერ შეხვალ. დინებამ ჩაიარა, წავიდა, მორჩია, ვერ დაეწევი.

— თქვენს კოლეგა კონკურენტზე
რას იტყვით? წაიკითხეთ მათი ნაწარმოებები?

— ჩემი პროფესიოდან გამომდინარე ძალიან ბევრს ვკითხულობ. ვკითხულობ ყველაგან, ვკითხულობ სხვადასხვა ეპოქის, უანრისა თუ ქვეყნის ლიტერატურას, მათ შორის, ქართულსაც ვკითხულობ, რა თქმა უნდა, და ყველაზე დიდი ენთუზიაზმით, სწორედ რომ ქართველ ავტორებს ვკითხ-

ულობ, რადგან თარგმნილი ლიტერატურა, გინდ ასე შეხედე, გინდ ისე, მაინც მეორეულია, მეორეული ტანისამოსივით, ხარისხიანი, თუმცა კი — შელაბული. მოკლედ, ის არაა, რაც რეალურად უნდა იყოს. ხომ ხვდებით? შესაბამისად, თუკი წმინდა ლიტერატურის დაგემოვნება მსურს, მაშინ ქართულ მწერლობას მივმართავ, ძევლაც და ახალსაც. საბედნიეროდ, ახლაც გვყავს ერთი-ორი ძალიან კარგი მწერალი და პოეტი, რომლებიც რეალობას არ აცდნენ და არც მეტისმეტი აგზობიოგრაფიზმით მღლიან. მათი წაკითხვა დიდი სიამოვნებაა. მათთან ვგრძნობ ქართული ენის მოქნილობას, სისხარტესა და სიცოცხლისუნარიანობას. კარგი ქართველი მწერლების კარგ ტექსტებში, ეპოქის ჟულისის ცემასთან ერთად, ქართული ენისა და თუნდაც „კონიუნქტურის“ გულის ძევრაც შეიგრძნობა. რასაკვირველია, ეს კველაფერი თარგმანებშიც შესანიშნავად შეიმჩნევა — მაჩაბელისეული შექსპირი რად ღირს, ან წერედიანისეული გოეთ! შედევრებია, ქართული ლიტერატურის მარგალიტებია, კი ბატონო, წუნაც ვერ დაუდებ, თუმცა მაინც თარგმანია, „მაჩაბელისეულია“, „წერედიანისეულია“ და შექსპირსა და გოეთეს კი არა, მაჩაბელსა და წერედიანს კითხულობ, რაც თავისთვავად, გარკვეული ტიპის უხერხულობას ქმნის წმინდა ლიტერატურასთან მიმართებაში, ყოველ შემთხვევაში, ჩემთვის მაინც. ამდენად, უპრიანი იქნება, თუკი უფრო მეტ დროს დაფუთმობთ თანამედროვე ორიგინალურ ქართულ მწერლობას და თამამად, ხარისხიანად გავაკრიტიკებთ მას, ნინაალმდევ შემთხვევაში, სწორედ ის მოხდება, რაც გასულ წელს მოხდა, როდესაც პრემია „საბა“ უიურიმ კრიტიკის ნომინაციაში პრემია არ გასცა, რადგან თურმე არც ისინი არსებობენ; ეძებეს და ვერ იპოვეს, ზუსტად ისე, როგორც სულიკო, ისევე ისე, როგორც ჩემი „უჩინარი ფენის“ წარმომადგენელი პერსონაჟები.

ესაუბრა თამარ ჭურული

